

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

Mladi in trg dela

Pripravil: Zavod RS za zaposlovanje

Ljubljana, oktober 2015

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine	2
1 Makroekonomske razmere	3
1.1. Gospodarska gibanja	3
1.2. Demografska gibanja	3
2 Vključenost mladih v izobraževanje	5
3 Delovna aktivnost mladih.....	8
4 Brezposelnost mladih	9
4.1. Definicija registrirane brezposelne osebe.....	9
4.2. Gibanje števila brezposelnosti mladih	10
4.3. Brezposelni mladi po razlogu prijave.....	12
4.4. Brezposelni mladi po razlogu odjave.....	14
4.5. Strukturne značilnosti mladih	15
4.6. Zaposlovanje brezposelnih mladih	22
4.7. Stopnja brezposelnosti mladih	23
5 Vključevanje mladih v ukrepe na trgu dela in izvajanje Jamstva za mlade.....	24
5.1. Vseživljenjska karierna orientacija	24
5.2. Posredovanje in zaposlovanje mladih	26
5.3. Ponudbe v okviru Jamstva za mlade.....	27
5.4. Programi aktivne politike zaposlovanja	27
6 Mednarodna primerjava brezposelnosti mladih	29
6.1. Anketna brezposelnost mladih	30
7 Povzetek in priporočila	32
7.1. Priporočila.....	33
8 Viri in literatura	35
9 Priloga.....	39

1 Makroekonomske razmere

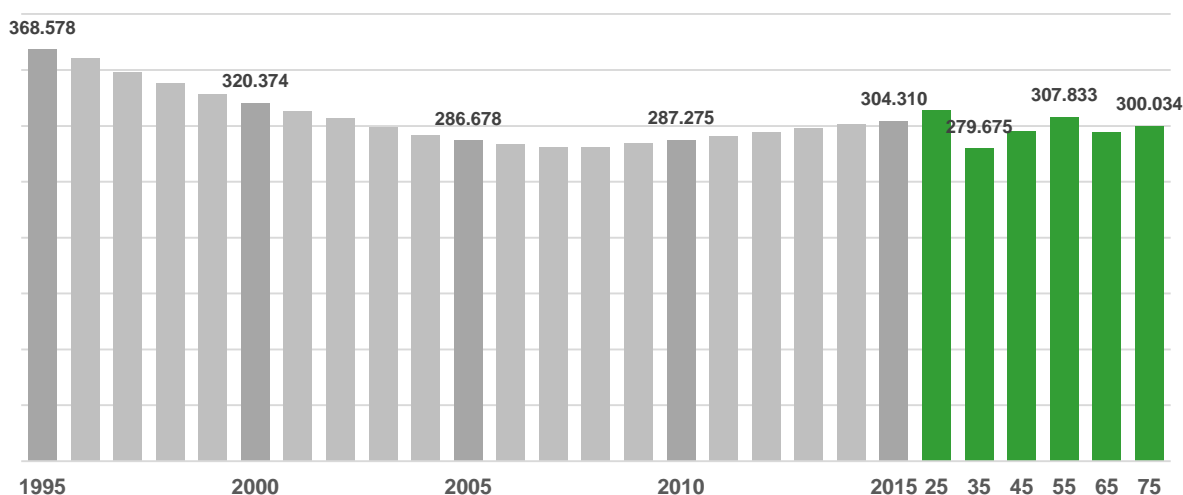
1.1. Gospodarska gibanja

Gospodarska situacija Slovenije se je v zadnjem letu izboljšala. V obdobju krize se je bruto domači proizvod zmanjšal v treh letih, zlasti močan padec je bil v letu 2009 (-7,8 %); v vmesnih letih je Slovenija beležila šibko gospodarsko rast, ki se je okrepila šele v letu 2014, ko se je gospodarska aktivnost okrepila za 3,0 % (SURSTAT, 2015). V prvih letih krize so bili pomembni zlasti negativni vplivi zmanjšane tujega povpraševanja, ki so prizadeli izvozne dejavnosti in z njimi povezane panoge (predelovalne dejavnosti, promet in skladiščenje itd.), kasneje so prevladovali notranji dejavniki krize (težave finančnega sektorja, konsolidacija javnih financ, upad investicij). V zadnjih letih Slovenija izvaja različne strukturne ukrepe, s katerimi poskuša odpraviti dejavnike, ki zavirajo gospodarski razvoj. Urad za makroekonomske analize in razvoj za letos ter za prihodnji dve leti napoveduje rast gospodarske aktivnosti; letos naj bi bila gospodarska rast 2,7 %, v letih 2016 in 2017 pa 2,3 % letno (UMAR, 2015). Pri teh napovedih je UMAR upošteval predpostavko o ohranjanju stabilnih razmer v evrskem območju.

1.2. Demografska gibanja

Staranje prebivalstva je eno izmed področij, ki mu bo Slovenija morala nameniti več pozornosti. V Sloveniji se hitro povečuje število starejših (65 let ali več), medtem ko število mladih upada. Rodnost se je v zadnjih desetletjih znižala na raven, ki ne zadošča več za enostavno reprodukcijo prebivalstva, kar pomeni, da ženska v rodni dobi rodi v povprečju 2,1 otroka. To raven je Slovenija zadnjič dosegla v letu 1980 (2,11), od tega leta naprej pa je stopnja rodnosti hitro upadala in dno dosegla leta 2003, ko je bila le 1,2. Vzroki za zmanjšanje so bili različni, delno so bili ekonomske narave, delno pa posledica visoke vključenosti žensk v terciarno izobraževanje (Kraigher, Ferk, 2013). Leta 2003 se je rodilo tudi najmanj otrok, in sicer 17.321. Po tem letu je rodnost spet začela naraščati, vendar predvsem zaradi preteklega odlaganja rojstev, verjetno tudi zaradi ekonomske konjunkturo, nikakor pa ne zaradi večjih generacij žensk v rodni dobi; njihovo število se znižuje že od leta 1998 (Kraigher, Ferk, 2013).

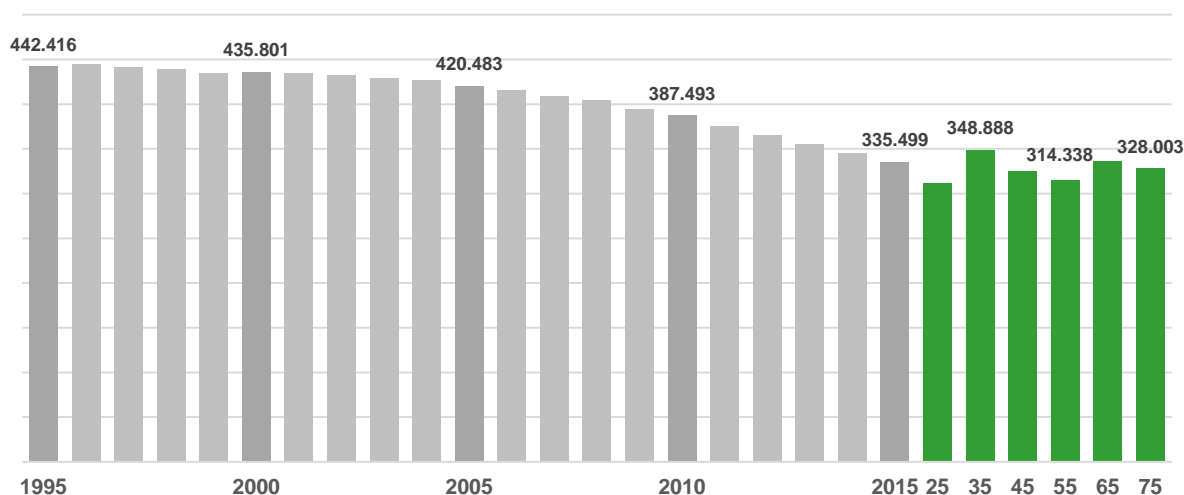
Slika: Število mladih prebivalcev (0-14 let), 1995-2075

Vir: SURSTAT, 1995, 2015a, 2015 b, 2015c.

Število mlajših od 15 let se je vse do leta 2007 zmanjševalo, po tem letu pa nekoliko narašča, predvsem zaradi višje rodnosti po letu 2000. Hkrati med delovno sposobne prehajajo izredno majhne generacije, rojene v devetdesetih letih. Po projekciji EUROPOP2013 (SURs, 2015c) lahko v naslednjih desetletjih pričakujemo, da se število mladih ne bo bistveno zmanjšalo, večinoma se bo gibalo na ravni od 280 do 320 tisoč. Tako se priliv novih generacij v delovno sposobno prebivalstvo med leti ne bo bistveno spreminjal.

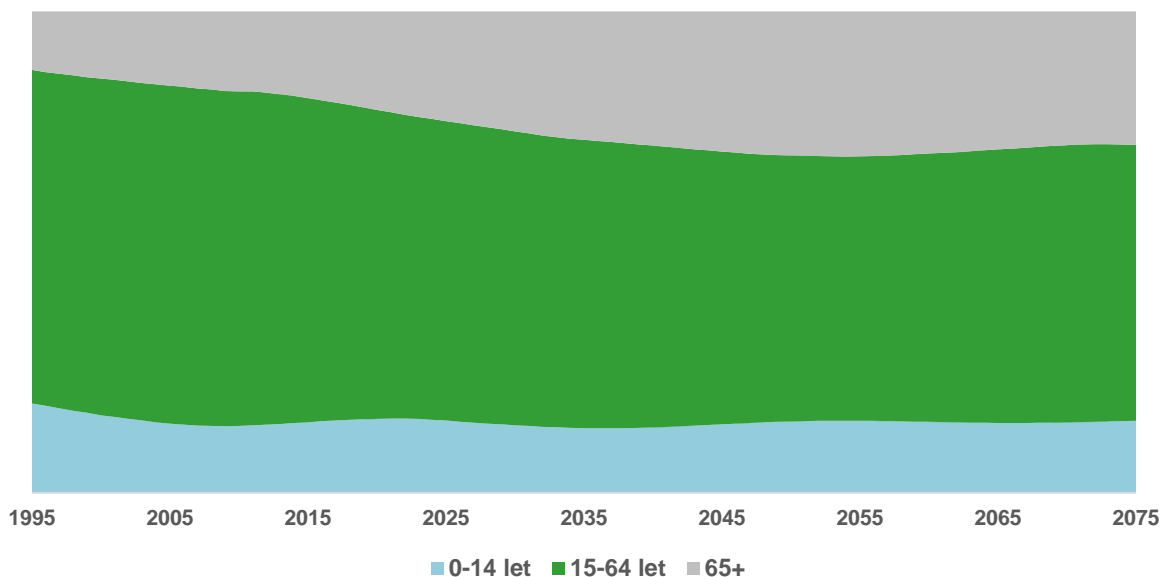
Slika: Število mladih, delovno sposobnih prebivalcev (15-29 let), 1995-2075

Vir: SURs, 1995, 2015a, 2015 b, 2015c.

Iz predhodne slike je razvidno, da se število delovno sposobnih mladih zmanjšuje. Če jih je bilo še leta 1995 v starosti od 15 do 29 let več kot 442 tisoč, se je do leta 2015 njihovo število zmanjšalo na 335 tisoč; zmanjšalo se je za 106.917 oseb oz. 24,2 %. Zmanjšuje se tudi njihov delež v skupnem prebivalstvu, z 22,2 % v letu 1995 na 16,3 % v letu 2015, v naslednjih desetletjih pa se bo po napovedih projekcije EUROPOP13 (SURs, 2015c) njihov delež gibal med 14,5 % in 16,9 %. Prihodnje demografske spremembe bodo tako pomembno vplivale na trg dela. Število mladih in njihov delež v prebivalstvu se ne bo bistveno spreminjal oz. zmanjševal, bo pa močno naraslo število in posledično tudi delež starejših, to je starih 65 let ali več. Ti so leta 1995 predstavljali 12,1 % prebivalstva, do leta 2015 je njihov delež narasel na 17,9 %, v prihodnje pa bo še naraščal. Postopno se bo zviševal in najvišjo raven dosegel okrog leta 2055, ko bodo starejši predstavljali 30,1 % prebivalstva. Ker se število mladih v prihodnje ne bo bistveno zmanjšalo, bosta število in delež starejših naraščala predvsem na račun delovno sposobnega prebivalstva, to je oseb v starosti od 15 do 64 let; delež te skupine je bil leta 1995 še 69,4 %, do leta 2015 se je znižal na 67,3 %, v prihodnjem desetletju pa se bo hitro zmanjševal. V letu 2025 bodo delovno sposobni predstavljali 62,3 % prebivalstva, v letu 2055 pa le še 55,0 %. Prihodnje demografske spremembe bodo povečale pritisk na javne finance, predvsem na pokojninsko in zdravstveno blagajno, zaradi česar bo morala Slovenija v prihodnosti še bolj spodbujati aktivno staranje in podaljševanje delovne aktivnosti, ter povečati vključenost delovno sposobnega prebivalstva v delovno aktivnost. Potrebno bo povečati delovno aktivnost starejših, žensk ter seveda mladih.

Slika: Struktura prebivalstva po starosti, 1995-2075

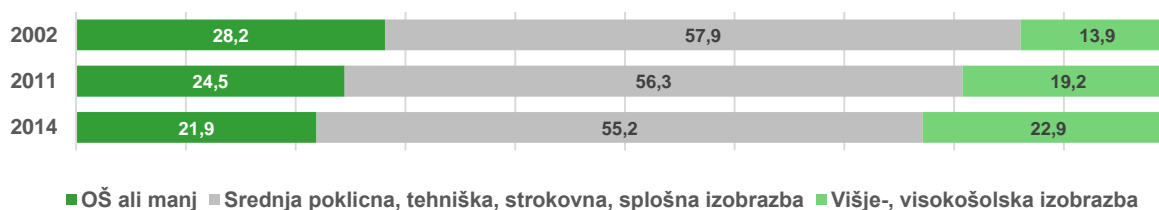

Vir: SURS, 1995, 2015a, 2015 b, 2015c.

2 Vključenost mladih v izobraževanje

Izobrazbena struktura prebivalstva se spreminja počasi, zato je za analizo sprememb potrebno upoštevati širši časovni okvir. V naslednji sliki je predstavljena izobrazbena struktura delovno sposobnega prebivalstva, to je v starosti od 15 do 64 let, in sicer po podatkih popisa iz leta 2002, registrskega popisa 2011 ter registrskih podatkih za leto 2014. V tem obdobju je izobraževanje na terciarni ravni zaključilo veliko mladih, tako da ne preseneča precejšen porast deleža terciarno izobraženih; s 13,9 % v letu 2002 je porasel na 22,9 % v letu 2014. Zlasti visok je delež terciarno izobraženih med mlajšimi; konec leta 2014 je bil najvišji v starostni skupini od 30 do 34 let (35,9 %), višji od 30 % pa je tudi pri starih od 35 do 39 let (33,3 %) ter od 25 do 29 let (32,2 %). Od leta 2002 do 2014 se je nekoliko znižal delež prebivalstva s srednjo strokovno oz. splošno izobrazbo: te osebe so leta 2014 predstavljale 55,2 % delovno sposobnega prebivalstva. Na drugi strani se je močno zmanjšal delež prebivalstva, ki ima samo dokončano OŠ ali manj, delovno sposobnih s to ravniyo izobrazbe je le še dobra petina. To je predvsem posledica sprememb na področju izobraževanja; vedno manj je mladih, ki ne končajo vsaj srednje poklicne šole, vedno več pa se jih odloča za srednje tehniške, strokovne in splošne šole, kar omogoča nadaljevanje šolanja na terciarni ravni.

Slika: Delovno sposobno prebivalstvo po izobrazbi, 2002, 2011 in 2014

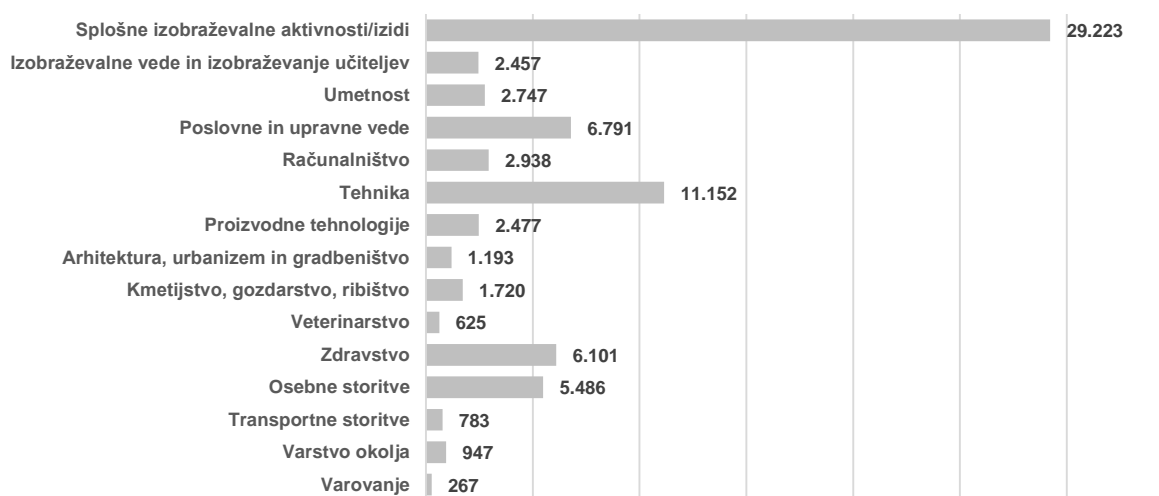

Vir: SURS, 2015d, 2015e.

To potrjujejo tudi podatki o vpisu v srednje šole, ob koncu šolskega leta 2001/02 je bilo v srednje poklicno izobraževanje vključenih še 25.673 mladih, delež med vsemi srednješolci pa je bil 25,5 % (SURS, 2003). Do konca šolskega leta 2013/14 se je število mladih, vpisanih v poklicne šole, zmanjšalo na 12.042 mladih oz. 16,1 % vseh dijakov (SURS, 2015f). Del zmanjšanja lahko pripišemo demografskim gibanjem, saj se je število dijakov v tem obdobju zmanjšalo s 101 tisoč na 75 tisoč, vseeno pa podatki kažejo, da je za srednje poklicne šole zanimanja vedno manj.

Po podatkih Statističnega urada je bilo med 74.907 dijaki konec šolskega leta 2013/14 največ vključenih v splošno izobraževanje (39,0 %), po pogostnosti sledijo tehnika (14,9 %), poslovne in upravne vede (9,1 %), zdravstvo (8,1 %) ter osebne storitve (7,3 %). Ob tem moramo upoštevati, da na srednješolski ravni ni možno šolanje na vseh omenjenih področjih, npr. na področju prava, sociale, matematike, izobraževanja učiteljev itd.

Slika: Dijaki po področju izobraževanja (Klasius-P), konec šolskega leta 2013/14

Vir: SURS, 2015g.

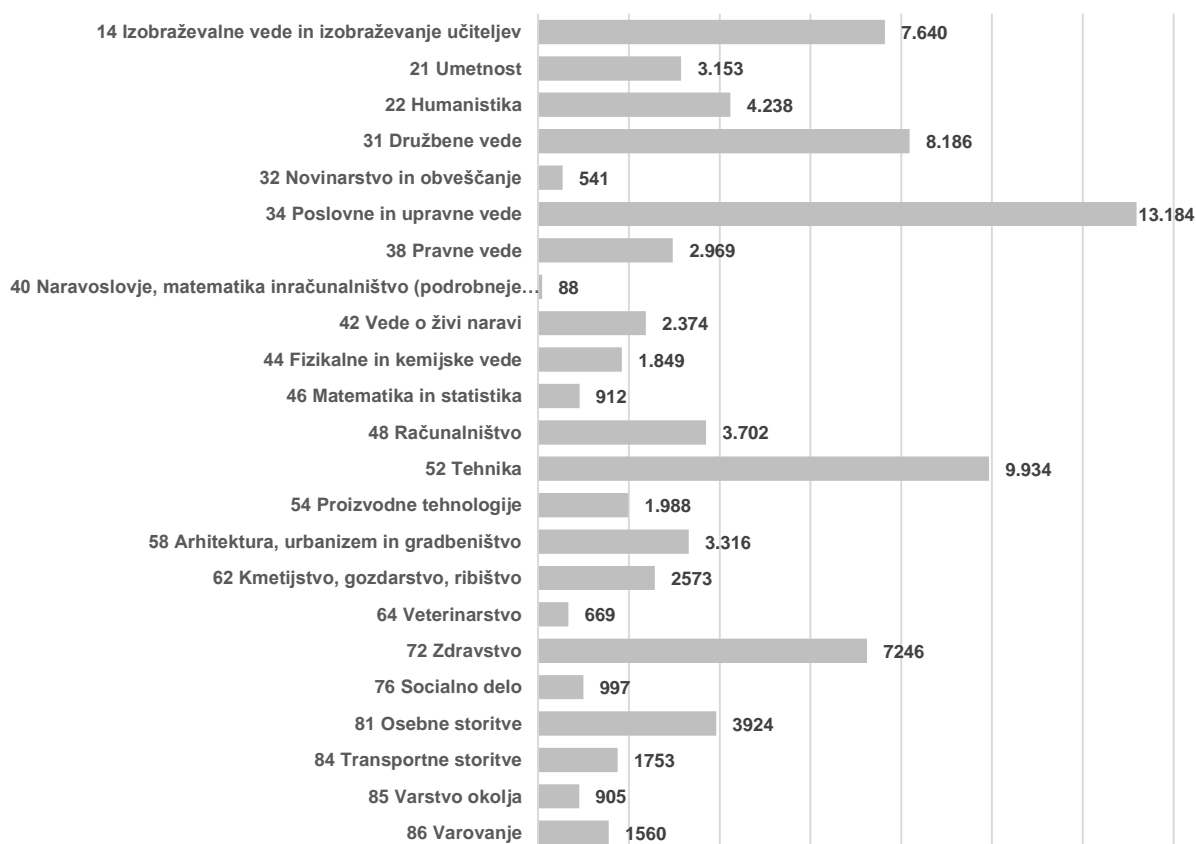
Analiza razpisanih mest v srednje šole za šolsko leto 2014/15 kaže (MIZŠ, 2015), da je največ mest razpisanih za področje tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva, vendar je dejanski vpis na ta področja bistveno manjši in ga močno presega vpis v splošno izobraževanje. Manjše je tudi zanimanje za področje naravoslovja in računalništva, kjer je večja verjetnost, da se po končanem izobraževanju dobi zaposlitev. Svetovalni delavci na osnovnih šolah, so v zadnjih letih poleg področja karijerne orientacije, ki že prej ni bila njihova edina naloga za mladino, dobili nove naloge, odkrivanje in delo z nadarjenimi, skrb za učence s posebnimi potrebami, kar je zagotovo pomembno; a imajo zato vedno manj časa za delo na področju poklicne orientacije. Tu bi kar precej dela lahko opravili učitelji posameznih predmetov (od matematike, slovenskega jezika, do biologije, zgodovine, kemije, fizike) z ustrežno poklicno vzgojo, kar pomeni, da bi se učenci lahko preko vseh predmetov seznanjali s svetom poklicev in njihovimi zahtevami. Področje poklicne vzgoje je bilo v preteklosti dobro urejeno, a se je v letih razvoja in reform precej izgubilo. V letu 2009 je bila med študenti Pedagoške univerze v Ljubljani narejena raziskava, ki je poleg drugega pokazala, da so ob zaključku študija diplomanti relativno slabo usposobljeni za poklicno vzgojo v šoli (Juriševič in drugi, 2008).

Več pozornosti je potrebno nameniti tudi delu s starši, ki so zagotovo glavni dejavnik pri odločanju mladih, kam naprej v srednjo šolo. Svet dela, zahteve in pogoji opravljanja določenih poklicev se hitro spreminjajo in za marsikateri poklic veljajo stereotipi, ki bi jih z boljšim poznavanjem lahko odpravili. To velja tudi za svetovalne delavce in učitelje v šolah. Včasih je bil temu namenjen program Drugače o poklicih, kjer so si učenci, svetovalni delavci, učitelji in starši lahko organizirano ogledali poklice v živo.

V lanskem letu smo na pobudo GZS skupaj z Zavodom RS za šolstvo organizirali dan odprtih vrat slovenskega gospodarstva, kjer so si lahko učenci, njihovi starši in učitelji ogledali proizvodnjo, spoznali najpogostejše poklice, ki jih zaposlujejo, slišali za razvojne načrte podjetij. Obiskovalci so bili v veliki večini zelo zadovoljni z pripravljenim obiskom in bi se tega ponovno udeležili. To sta tudi glavna razloga, da bomo letos novembra dogodek ponovili (GZS, 2015). Obrtno podjetniška zbornica Slovenije je vzpostavila Obrtno cesto v Sloveniji, kjer si je bilo mogoče v živo ogledati obrtniške poklice. S tem nameravajo nadaljevati tudi v prihodnje. Primerjava z drugimi državami kaže tudi, da je v državah, kjer je kot način izobraževanja še vedno „živo“ vajeništvo, brezposelnost med mladimi veliko nižja brezposelnost kot v državah, kjer sistema vajeništva ni oz. ne deluje.

V časih, ko še ni bilo tako visoke brezposelnosti, je bila vloga Zavoda na področju poklicnega usmerjanja, svetovanja, bistveno večja, kot je danes. Poklicni svetovalci Zavoda so izvajali predavanja o izbiri poklica za učence, starše, testirali sposobnosti učencev, izvajali anketiranja o izbiri poklica, sodelovali na timskih sestankih skupaj s šolsko svetovalno službo, učitelji in šolskimi zdravniki glede nadaljnega vpisa v srednjo šolo in po potrebi še individualno svetovali posameznim učencem. Na ta način so bili tudi svetovalni delavci, učitelji in starši bolj obveščeni o dogajanju na trgu dela. Zavod je bil tudi glavni izvajalec štipendiranja v državi, saj je poleg podeljevanja republiških in Zoisovih štipendij pripravil tudi razpise kadrovske štipendije in bil tako tudi na tem področju povezan z delodajalci. Poznavanje delodajalcev in prosilcev za štipendije je prav tako pomagalo v svetovanju pri izbiri izobraževanja oz. zagotavljanje primernega kadra delodajalcem. Večjo vlogo je Zavod na področju poklicnega svetovanja spet dobil z ZUTD, saj je po tem zakonu ena od dveh storitev za trg dela ravno vseživljenska karierna orientacija.

Slika: Študenti po področju izobraževanja (Klasius-P), začetek študijskega leta 2014/15

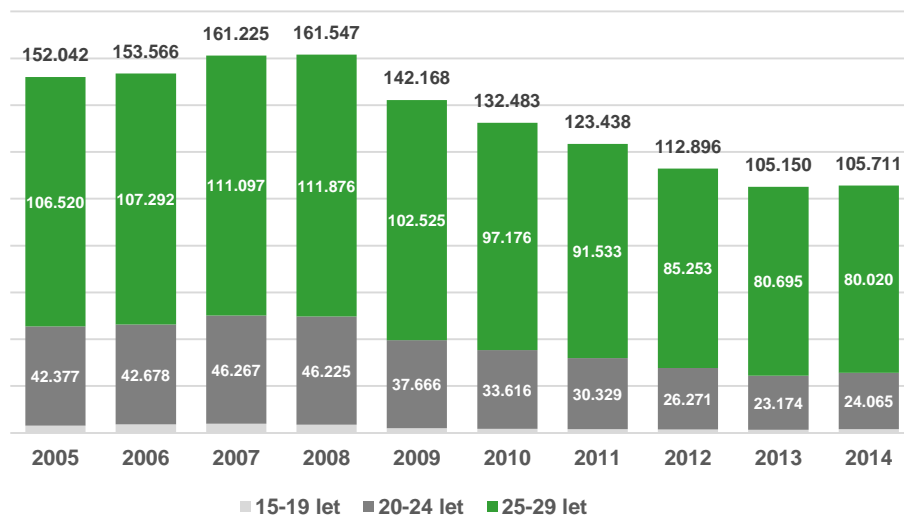
Vir: SURS, 2015h.

Število vključenih v terciarno izobraževanje je naraščalo vse do leta 2006, ko je v študijskem letu 2006/07 redno ali izredno študiralo skoraj 116 tisoč oseb, po tem letu pa je začelo počasi upadati. To je predvsem posledica demografskih sprememb, v terciarno izobraževanje se vključujejo manj obsežne generacije mladih, rojenih konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let; tako je bilo v študijskem letu 2014/15 v redni ali izredni študij vključenih 83.699 študentov (SURŠ, 2015i). Najbolj množičen je študij družbenih, poslovnih, upravnih in pravnih ved, skoraj 3 izmed 10 študentov študirajo na teh smereh (29,7 %). Sledi študij tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva (18,2 %) ter naravoslovja, matematike in računalništva (10,7 %). Ženske predstavljajo večino med študenti (57,6 %), več kot 70 % vpisanih študentov je žensk na študiju socialnega dela (90,5 %), izobraževalnih vedah in izobraževanju (88,4 %), novinarstvu in obveščanju (77,3 %), zdravstvu (74,1 %), veterinarstvu (71,9 %) ter vedah o živi naravi (71,5 %). Več kot 70 % študentov je moških na študiju tehnike (86,9 %) ter računalništva (85,3 %) (SURŠ, 2015h).

3 Delovna aktivnost mladih

Mladi na trg dela večinoma vstopajo po končanem šolanju (če odmislimo močno razširjeno študentsko delo), večina mladih prične z aktivnim iskanjem zaposlitve po dopolnjenem dvajsetem letu starosti, še bolj izrazito pa v drugi polovici dvajsetih let. V naslednji sliki so predstavljeni podatki o mladih, ki so delovno aktivni po registrskih virih, kar pomeni da so zaposleni oz. samozaposleni po podatkih Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva. Opazno je, da zaradi vključenosti v izobraževanje, med delovno aktivnimi skoraj ni mlajših od 20 let; konec leta 2005 jih je bilo 3.145, do konca leta 2014 pa se je zmanjšalo na 1.628. Nekaj nad 24 tisoč delovno aktivnih je bilo starih od 20 do 24 let, več kot 80 tisoč pa starih od 25 do 29 let (SURŠ, 2015j).

Slika: Mladi delovno aktivni po petletnih starostnih skupinah, 2005-2014, stanje konec leta

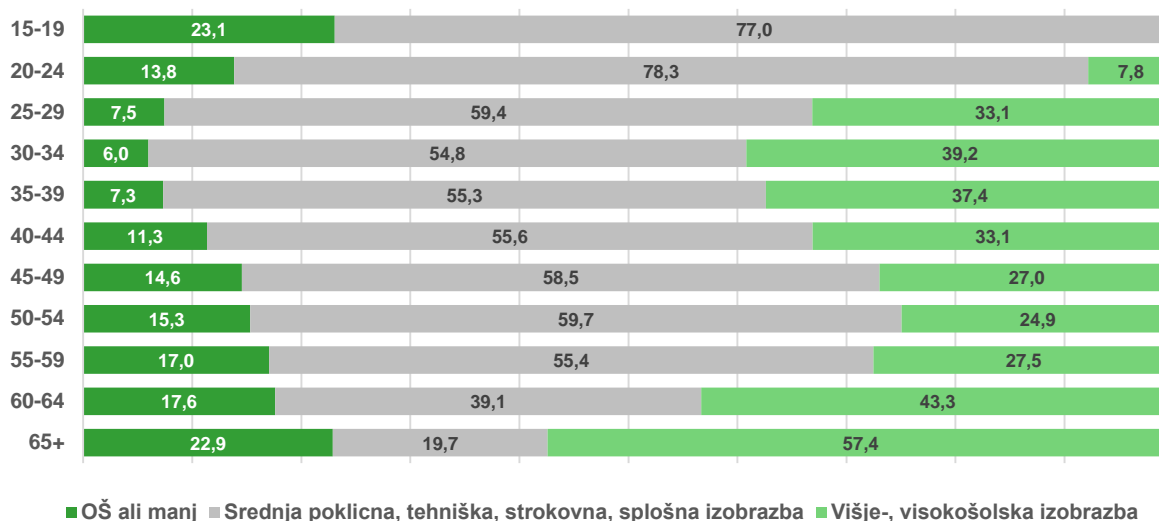

Vir: SURŠ, 2015j.

Gospodarska kriza se je močno odrazila na slovenskem trgu dela. Če si ogledamo podatke, vidimo, da se je skupno število delovno aktivnih zmanjšalo z več kot 880 tisoč konec leta 2008 na nekaj več kot 791 tisoč konec leta 2013; zmanjšalo se je za 9,0 %. **V enakem obdobju se je število mladih, ki so bili delovno aktivni, zmanjšalo z več kot 161 tisoč na 105 tisoč, zmanjšanje je bilo nadpovprečno visoko, kar -34,9 %.** Delno lahko to zmanjšanje pripišemo demografskim spremembam, generacije

mladih se zmanjšujejo, v veliki meri pa je to tudi posledica gospodarske krize. Mladi, ki šele vstopajo na trg dela, se večinoma zaposlujejo v bolj fleksibilnih oblikah zaposlitve, predvsem za določen čas, zaposleni s takšnimi pogodbami pa so bili v začetku krize pogosto prvi, ki so jih delodajalci odpustili. V letu 2014 so se razmere na trgu dela stabilizirale, tako skupno število delovno aktivnih kot tudi mladih je poraslo za 0,5 %.

Slika: Izobrazbena struktura delovno aktivnih po starostnih skupinah, december 2014

Vir: SURS, 2015k.

Mladi, ki so že delovno sposobni, so pogosto še v izobraževanju. Tako med delovno aktivnimi, mlajšimi od 20 let, prevladuje srednja izobrazba (77,0 %), z naraščanjem starosti pa vedno večji delež delovno aktivnih predstavljajo osebe s terciarno izobrazbo. Zelo malo mladih delovno aktivnih ima osnovnošolsko izobrazbo, vendar delež te ravni s starostjo narašča. Dokaj stabilen je delež delovno aktivnih s srednjo izobrazbo; če si ogledamo samo podatke za delovne aktivne v starosti od 25 do 59 let, se delež te ravni giblje od 54,8 % do 59,7 %. Z leti se bo izobrazbena struktura delovno aktivnih še nadalje spreminjala, naraščal bo delež terciarno izobraženih, predvsem na račun delovno aktivnih z osnovnošolsko izobrazbo.

4 Brezposelnost mladih

4.1. Definicija registrirane brezposelne osebe

Pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, da se šteje med registrirane brezposelne, opredeljuje Zakon o urejanju trga dela, in sicer v II. poglavju tega zakona (Zakon, 2015). V 8. členu je opisana definicija brezposelne osebe. Za brezposelno osebo se tako šteje iskalec zaposlitve, ki je zmožen za delo, prijavljen na Zavodu, aktivno išče zaposlitev in je pripravljen sprejeti ustrezno oziroma primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi Zavod ali drugi izvajalec storitve posredovanja zaposlitve ter:

- ni v delovnem razmerju;
- ni samozaposlen;
- ni poslovodna oseba v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu;
- ni kmet;
- ni upokojenec;
- nima statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let.

Za brezposelno osebo po tem zakonu se štejejo tudi tujec z državljanstvom države, ki ni članica EU ali EGP ali Švicarske konfederacije in ima osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let ali za nedoločen čas, tujec z osebnim delovnim dovoljenjem, izdanim osebi z začasno zaščito oziroma prosilcu za mednarodno zaščito, ter tujec, ki na podlagi sklenjenega mednarodnega sporazuma ali ob upoštevanju načela vzajemnosti izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do denarnega nadomestila med brezposelnostjo, dokler prejema to nadomestilo.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se za brezposelno osebo šteje tudi oseba, ki se izobražuje ob delu, na podlagi katerega je bila vključena v zavarovanje za primer brezposelnosti, če se prijavi na zavodu zaradi uveljavitve pravice iz zavarovanja in z namenom aktivno iskati drugo zaposlitev ob nadaljevanju izobraževanja. Za brezposelno osebo se takšna oseba šteje ves čas prejemanja denarnega nadomestila in po prenehanju prejemanja denarnega nadomestila, dokler izpolnjuje vse obveznosti brezposelnih oseb. Za brezposelno osebo se šteje tudi oseba, ki se je v izobraževanje vključila med ali po prenehanju prejemanja denarnega nadomestila za primer brezposelnosti, dokler aktivno išče zaposlitev in izpolnjuje ostale obveznosti brezposelnih oseb.

10. člen ZUTD tudi opredeljuje, da je brezposelna oseba lahko samo tista, ki je prijavljena na Zavodu za zaposlovanje.

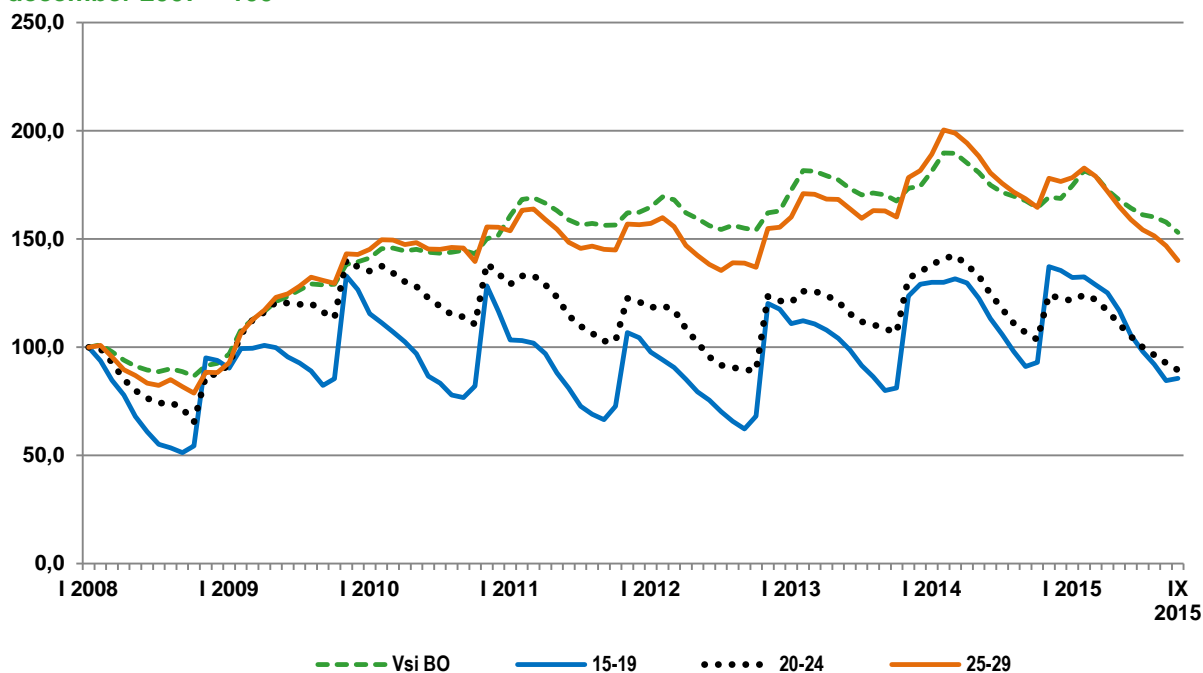
Ta analiza je posvečena problematiki mladih na trgu dela. **Ker mladi v Sloveniji dokaj pozno vstopajo na trg dela, kot mlade upoštevamo vse osebe v starosti od 15 do 29 let, torej tiste, ki še niso dopolnile 30 let. V mednarodnih primerjavah se za mlade praviloma upošteva starost od 15 do 24 let.**

4.2. Gibanje števila brezposelnosti mladih

V letu 2008, ko se je začela kriza, je bilo na Zavodu ob koncu leta prijavljenih 18.223 brezposelnih oseb, ki so bile stare od 15 do 29 let. Njihovo število se je že več let zmanjševalo, glede na skupno brezposelnost nadpovprečno. Če se je skupno število brezposelnih od decembra 2005 do konca leta 2008 zmanjšalo za 28,4 %, potem se je v enakem obdobju število mladih zmanjšalo kar za 48,0 %. Posledično so mladi predstavljali vedno manjšo skupino brezposelnih, njihov delež konec leta 2005 je bil 37,8 %, konec leta 2008 le še 27,5 %.

V prvem letu krize je število brezposelnih mladih poraslo za 50,5 % na 27.424 oseb, njihov delež pa ni bistveno narasel, saj se je med brezposelnimi znašlo tudi veliko oseb, ki so bile stare 30 let ali več. V prvem letu krize so delodajalci močno omejili novo zaposlovanje, število zaposlenih so zmanjševali predvsem na račun odpuščanja zaposlenih v bolj fleksibilnih oblikah dela. Delno je k rasti brezposelnosti mladih prispevalo tudi dejstvo, da se je zmanjšalo število prostih delovnih mest; manj priložnosti za zaposlitev je povzročilo, da se je na Zavodu prijavilo več mladih, ki so v letih pred krizo prešli iz šole neposredno v zaposlitev.

Slika: Gibanje skupnega števila brezposelnih ter mladih, januar 2008 – september 2015
december 2007 = 100

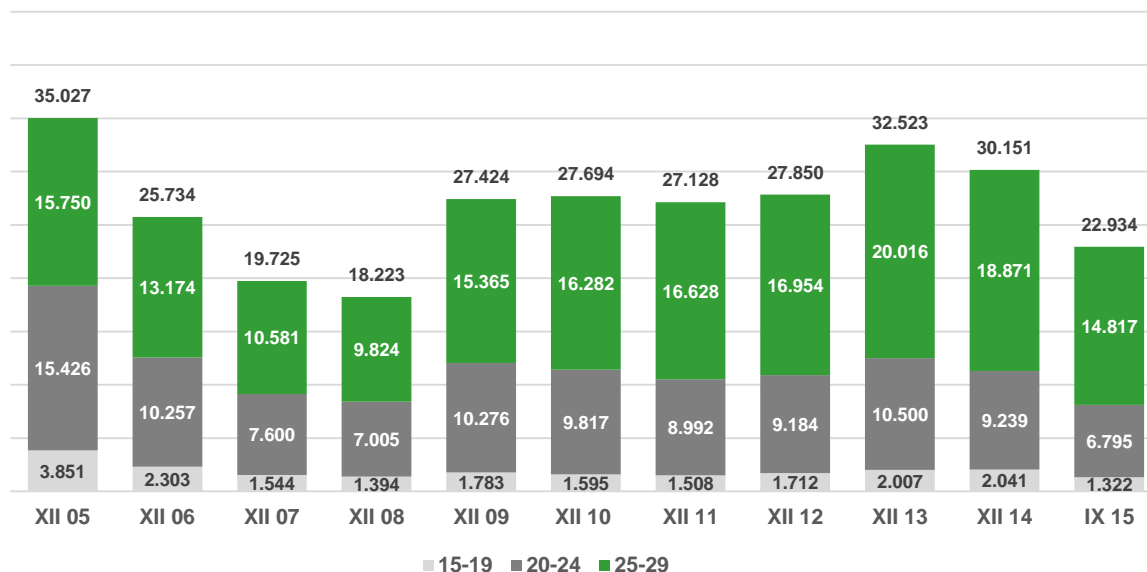

Vir: ZRSZ, 2015.

Iz zgornje slike je razvidno, da mlade lahko razdelimo v dve skupini. Brezposelnost mladih v starosti od 15 do 19 ter od 20 do 24 let se giblje podobno. Praviloma je vsak oktober velik skok števila brezposelnih v teh starostnih skupinah (prijave po izteku statusa dijaka oz. študenta), potem pa se do naslednjega oktobra njihovo število praviloma zmanjšuje. V primerjavi z gibanjem skupnega števila brezposelnih, je pri teh dveh skupinah opazno, da je rast nižja, saj se večina mladih šola in med brezposelne preide, če išče zaposlitev oz. nima statusa dijaka oz. študenta. V starosti od 25 do 29 let mladi večinoma dokončno vstopijo na trg dela. Gibanje brezposelnosti te skupine mladih je podobno gibanju skupne brezposelnosti – sezonska nihanja so manj opazna, rast oz. zmanjševanje tekom let pa na podobni ravni.

Na podpovprečno rast števila brezposelnih mladih v starosti od 15 do 24 let vpliva več razlogov. Demografske spremembe vplivajo na vedno manj obsežne generacije mladih v tem starostnem obdobju, bistveno večji pomen pa ima visoka vključenost mladih v sekundarno in terciarno izobraževanje ter pomanjkanje zaposlitvenih možnosti zaradi krize. Mladi tako podaljšujejo študij, čim dlje morejo, saj so njihovi izgledi na trgu dela slabi. Generacije mladih, starih 24 do 29 let, so nekoliko bolj obsežne, ti mladi pa nimajo več možnosti nadaljevanja študija, zaradi česar iščejo zaposlitev. Ker je bilo od leta 2008 manj zaposlitvenih možnosti, pogosto sprejmejo zaposlitev v fleksibilnih oblikah, tudi na delovnih mestih, ki zahtevajo nižjo ravne izobrazbe, kot jo imajo. Pogosto se tako zaposlujejo pod svojo ravnijo izobrazbe ter hkrati iščejo bolj primerno zaposlitev. Tako je za te mlade značilno tudi bolj pogosto prehajanje med različnimi statusi na trgu dela.

Slika: Registrirani brezposelni mladi po petletnih starostnih razredih, 2005-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

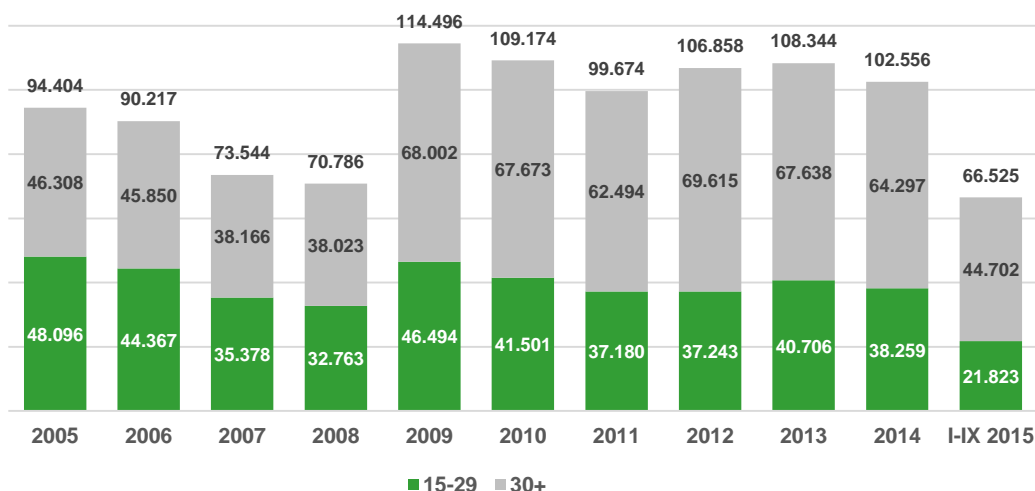
Za lažji prehod iz šolanja v zaposlitev, bi morali šolajočim dijakom in študentom omogočiti, da čim več dela, ki ga opravljajo preko študentskega dela opravijo na področjih, kjer se šolajo oz. študirajo. Le na tak način jih delodajalci lahko spoznajo in kasneje, ko zaključijo svoje izobraževanje, že kot preverjen kader zaposlijo. V to smer si prizadevajo tudi karierni centri, ki so nastali na vseh slovenskih univerzah.

V srednjih šolah bi bilo potrebno več pozornosti nameniti področju načrtovanja in vodenja kariere. Največja težava pri tem je, da v natrpanih urnikih ni časa za izpeljavo teh vsebin. Žal se pogosto dogaja, da se to področje predstavi šele v zadnjem letniku srednje šole, takrat ko je potrebno oddati prijavo za nadaljnje šolanje, oz. eno leto prej, ko dijaki izbirajo predmete, ki jih bodo opravljali na maturi. Razmisliti bi bilo potrebno o tem, ali se to področje ponudi kot izbirne vsebine, saj je vsaj toliko pomembno kot tečaj prve pomoči, cestnoprometnih predpisov ali kaj drugega. Tudi v srednji šoli bi se morala nadaljevati poklicna vzgoja, kjer je še bolj pomembno, da znajo dijaki svoje pridobljeno znanje povezati z opravljanjem različnih poklicev.

4.3. Brezposelni mladi po razlogu prijave

Pred krizo, v obdobju od leta 2005 do 2008, se je priliv v registrirano brezposelnost zmanjševal. Največjo skupino v prilivu so predstavljali mladi, tekom let pa se je zmanjševalo tako njihovo število kot tudi delež. Če se je v letu 2005 prijavilo še 48.096 mladih, ki so predstavljali 50,9 % priliva, se je leta 2008 na novo prijavilo 32.763 mladih oz. 46,3 % vsega priliva. V času krize je priliv porasel, tako mladih, nadpovprečno pa starih 30 let ali več. Kljub rasti samega števila novoprijavljenih mladih, je bil njihov delež vsako leto nekoliko nižji; najnižji je bil v letu 2012, ko so predstavljali 34,9 % priliva. Po tem letu je sledil porast priliva mladih v brezposelnost, nekoliko višji pa je tudi njihov delež med vsemi novoprijavljenimi. Z umiritvijo razmer na trgu dela se je umirilo tudi prijavljanje oseb, ki so izgubile zaposlitev za določen čas, presežnih delavcev, stečajnikov, ki pa so pogosto stari več kot 30 let.

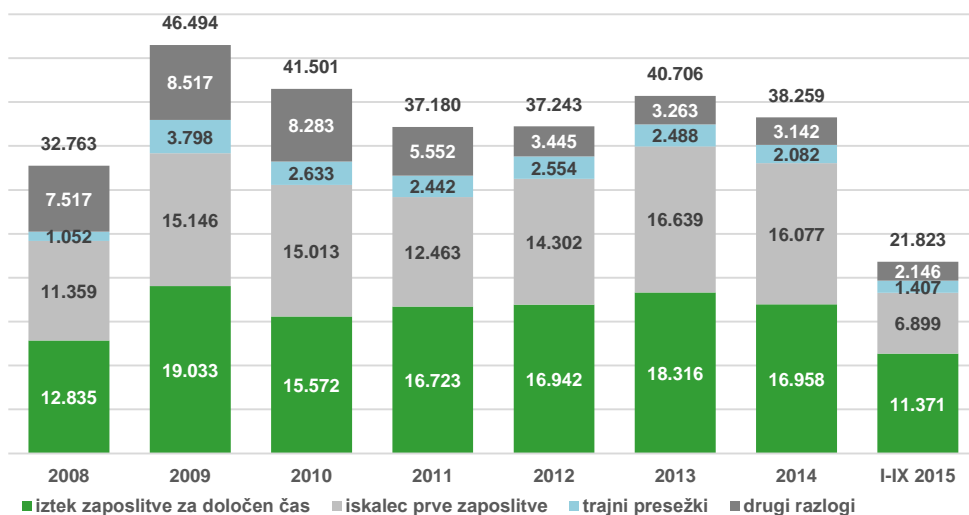
Slika: Novoprijavljene brezposelne osebe po starosti, 2005-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Struktura priliva mladih v brezposelnost se razlikuje od strukture priliva novoprijavljenih, starih 30 let ali več. Mladi vstopajo na trg dela, zato se na Zavod prijavijo kot iskalec prve zaposlitve. Struktura priliva mladih v brezposelnost po razlogih je predstavljena v spodnji sliki, iz katere je razvidno, da je delež iskalcev prve zaposlitve med mladimi visok, praviloma je višji od tretjine; najnižji je bil 32,6 % v letu 2009, najvišji pa 42,0 % v letu 2014.

Slika: Novoprijavljeni brezposelni mladi po razlogu prijave, 2008-2015

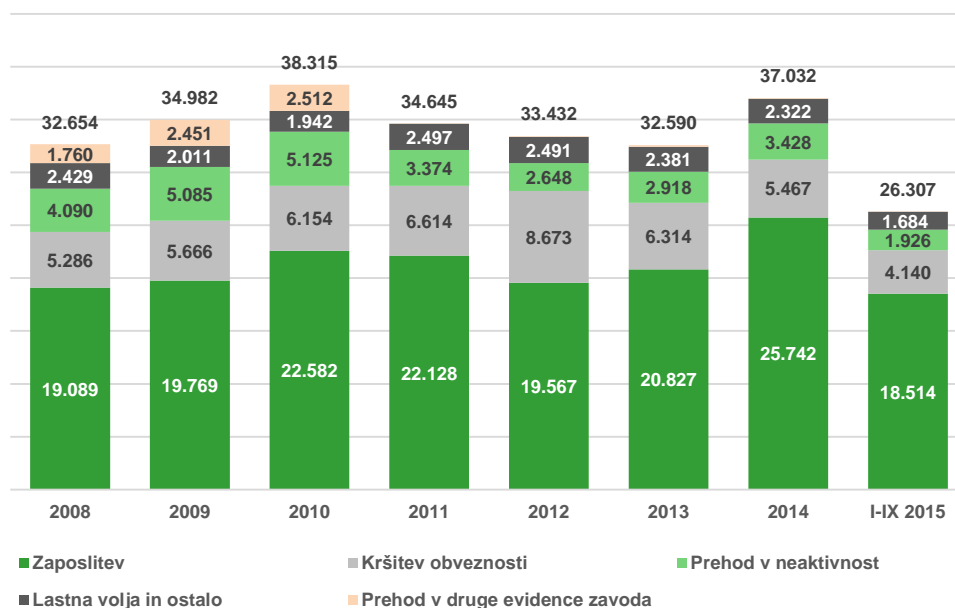
Vir: ZRSZ, 2015.

Kljub visokemu deležu iskalcev prve zaposlitve, pa je med novoprijavljenimi brezposelnimi mladimi še več oseb, ki so izgubili zaposlitev za določen čas. Delež te skupine novoprijavljenih narašča, kar potrjuje, da se mladi pogosto zaposlujejo za določen čas. Tudi v letu 2014, ko so se razmere na trgu dela že nekoliko umirile, je bil delež novoprijavljenih mladih zaradi izteka zaposlitve za določen čas visok (44,3 %), saj so delodajalci še vedno previdni pri zaposlovanju in zaposlujejo za krajša obdobja; posledično je več prehajanj med statusom brezposelnosti in zaposlenosti.

4.4. Brezposelni mladi po razlogu odjave

Delež mladih v skupni brezposelnosti se je v zadnjih desetih letih znižal, posledično pa mladi predstavljajo manjši delež tudi v odlivu iz brezposelnosti. Tako v skupnem odlivu kot v odlivu v zaposlitve mladi predstavljajo približno eno tretjino. Spreminja pa se sama struktura odliva; v zadnjih letih naraščajo zaposlitve, zlasti je opazna rast v letu 2014, kar lahko pripišemo tako izvajanju Jamstva za mlade kot tudi pozitivnim gospodarskim razmeram. V letošnjih devetih mesecih se je zaposlilo že 18.514 mladih, v primerjavi z enakim obdobjem lani je to sicer za 6,4 % manj, a za 15,3 % več kot v primerljivem obdobju 2013.

Slika: Odjavljeni brezposelni mladi po razlogu odjave, 2008-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

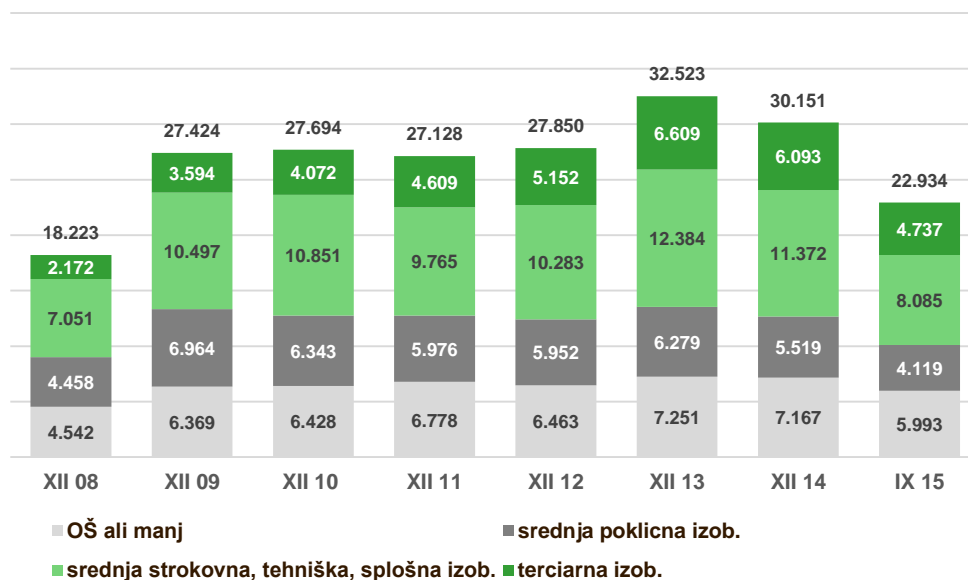
Najpogostejši razlog odjave mladih je zaposlitev oz. samozaposlitev; med vsemi odjavljenimi v letu 2013 se jih je zaposlilo 63,9 %, v letu 2014 že 69,5 %, delež zaposlitve pa je še nekoliko porasel v prvem devetmesečju letos, in sicer na 70,4 %. Drugi najpomembnejši razlog odjave je kršitev obveznosti; s tem razlogom je Zavod v letos odjavil 15,7 % mladih, medtem ko je bil ta delež med vsemi odjavljenimi 11,8 %. Večino teh mladih (okrog 95 %) Zavod odjavi, ker aktivno ne iščejo zaposlitve, sledi pa odjava zaradi kršitev obveznosti, sprejetih s pogodbo o vključitvi v program APZ. Na drugi strani se mladi podpopprečno pogosto odjavljajo zaradi prehoda v neaktivnost, večinoma se odjavijo zaradi vključitve v šolanje oz. zaradi prejemanja starševskega nadomestila, izredno redko pa se odjavijo zaradi upokojitve; ta razlog je bolj pogost med starejšimi brezposelnimi. Letos je 7,3 % odjavljenih mladih prešlo v neaktivnost, v skupnem odlivu iz brezposelnosti pa je ta razlog predstavljal 9,7 % delež.

4.5. Strukturne značilnosti mladih

Izobrazba

Izobrazbena struktura brezposelnosti se spreminja dokaj počasi, te spremembe pa pridejo hitreje do izraza med mladimi. Visoka vključenost v terciarno izobraževanje vpliva na vedno višji delež mladih, ki ima zaključeno to raven izobrazbe.

Slika: Izobrazbena struktura brezposelnih mladih, 2008-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Iz zgornje slike je razvidno, da se delež brezposelnih mladih, ki imajo samo končano OŠ ali manj, z leti zmanjšuje. Ker se mladi v tem starostnem obdobju še izobražujejo, podatki sicer pokažejo nadpovprečno visok delež mladih v starosti od 15 do 19 let, ki imajo samo končano osnovno šolo (66,3 % septembra letos), vendar pa delež te skupine upade že med brezposelnimi mladimi v starosti od 20 do 24 let (34,9 %). V tej starosti se na Zavodu prijavijo že prvi iskalci zaposlitve s terciarno izobrazbo, večinoma pa se prijavljajo v starosti od 25 do 29 let. Med mladimi v tej starosti je bilo septembra letos kar 29,0 % brezposelnih s terciarno izobrazbo, med vsemi mladimi pa 20,7 %. Delež terciarno izobraženih je v zadnjem desetletju močno porasel, konec leta 2005 je bil 9,5 %. Hitra rast deleža terciarno izobraženih mladih vpliva na zmanjševanje deležev oseb s srednjo tehniško, strokovno ali splošno izobrazbo ter z osnovnošolsko izobrazbo; pri obeh skupinah, dolgoročno gledano, beležimo zmanjševanje deleža, zlasti izrazito pa upada delež brezposelnih mladih s poklicno izobrazbo. S starostjo se izobrazbena struktura niža. Med brezposelnimi, starimi od 30 do 39 let, je bilo septembra letos 26,6 % terciarno izobraženih, kar je posledica visoke vključenosti v terciarno izobraževanje v preteklih dveh desetletjih. Delež terciarno izobraženih narašča tudi pri starih od 40 do 49 let (14,0 %) ter starih 50 let ali več (9,6 %).

Mlade, ki imajo samo dokončano osnovno šolo ali manj, bi bilo potrebno ponovno preveriti, saj ima marsikdo od njih končanih enega, dva ali več letnikov srednje šole in ugotoviti, ali jim je z vključitvijo v formalno izobraževanje možno povečati zaposlitvene možnosti. Za mladino, ki je izstopila iz srednje šole oz. je ni dokončala, smo imeli v Sloveniji včasih urejen sistem spremljanja, ki je pripomogel, da smo mlade, ki so izstopili iz rednega izobraževanja vključili v dodatno svetovanje, poiskali zanje primeren

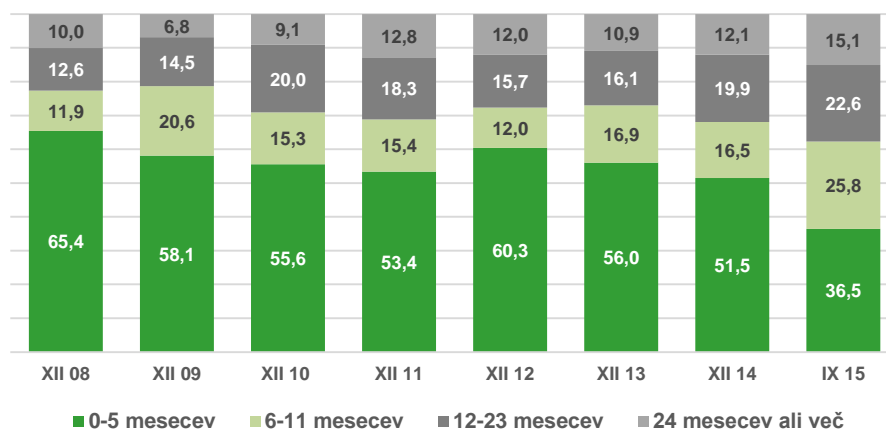
način nadaljevanja šolanja, usposabljanja ali vključitev v PUM. Zagotovo pa je najtežji odgovor, ki ga zastavljajo vedno bolj pogosto tako mladi, ki se šele odločajo za izobraževanje po osnovni ali srednji šoli, njihovi starši, svetovalni delavci:

Kam naprej, da bom, ko končam izobraževanje, dobil zaposlitev?

Trajanje brezposelnosti

Razmere v gospodarstvu v veliki meri vplivajo na trajanje brezposelnosti. V razmerah, ko se gospodarstvo razvija in se odpirajo oz. sproščajo delovna mesta, brezposelni lažje najdejo zaposlitev, zaradi česar je povprečni čas brezposelnosti praviloma krajši kot v kriznih časih. Negotove razmere gospodarjenja oz. izrazito slabi obeti za razvoj vplivajo tako na obnašanje delodajalcev, ki so previdni pri zaposlovanju, kot tudi na obnašanje zaposlenih, ki so previdni pri menjavi zaposlitve. Brezposelni imajo tako na voljo manj prostih delovnih mest, torej manjše možnosti za zaposlitev, zaradi česar se njihova brezposelnost podaljšuje. To velja zlasti za tiste brezposelne, ki nimajo pravih znanj, spretnosti, kompetenc, ki so na trgu dela bolj iskane oz. imajo lastnosti (starost, zdravstvene težave, invalidnost ipd.), zaradi katerih se jim delodajalci pri zaposlovanju izogibajo. Ker so mladi v povprečju bolj pripravljeni sprejeti fleksibilne oblike zaposlitve oz. dela, v povprečju tudi hitreje zapustijo brezposelnost. To potrjujejo tudi podatki, saj so bili mladi v starosti od 15 do 19 let septembra letos na Zavodu v povprečju prijavljeni 8,4 meseca, v starosti od 20 do 24 let 11,8 meseca ter v starosti od 25 do 29 let 13,7 meseca; v povprečju so bili mladi brezposelni nekaj več kot eno leto, to je 12,9 meseca. Za primerjavo, stari 30 let ali več, so bili na Zavodu v povprečju prijavljeni več kot 2 leti (31,6 meseca).

Slika: Trajanje brezposelnih mladih, 2008-2015

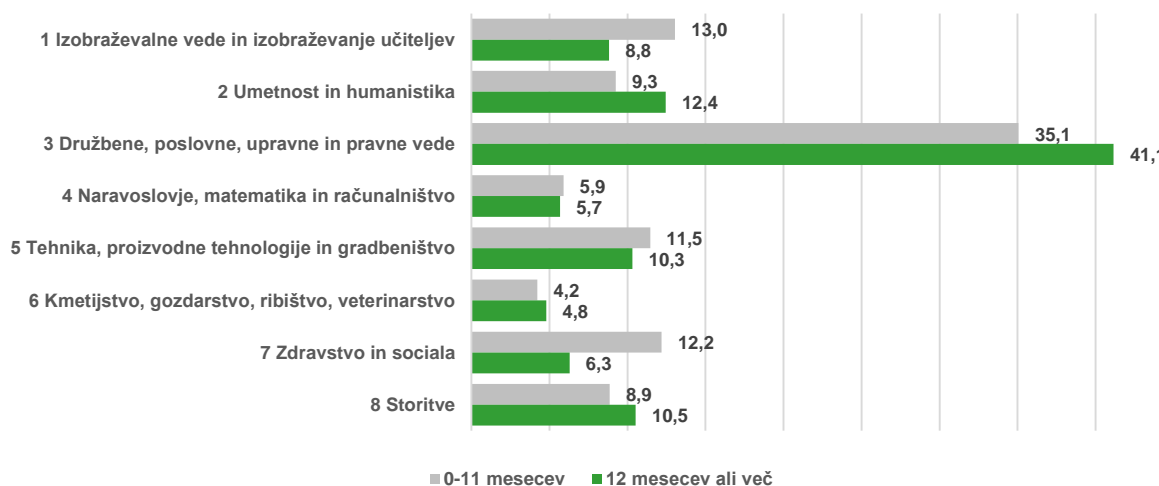
Vir: ZRSZ, 2015.

Povprečno trajanje brezposelnosti v letošnjem septembru je v primerjavi z lanskim septembrom daljše za 0,9 meseca. Na podaljšanje je zagotovo vplivalo zaposlovanje mladih; v povprečju se hitreje zaposlujejo krajši čas brezposelni, kar pomeni, da je potrebno vložiti več naporov tudi za uspešno zaposlovanje mladih, katerim se trajanje brezposelnosti podaljšuje. Septembra letos je bilo dolgotrajno brezposelnih 8.656 mladih, med njimi je bilo kar 469 oseb, ki so brezposelne že 5 let ali več. Delež dolgotrajno brezposelnih mladih je bil 37,7 %, zaskrbljujoč pa je zlasti delež izrazito dolgotrajno brezposelnih mladih, ki je bil septembra letos 15,1 % - skoraj vsak šesti mladi je bil brezposeln že 2 leti ali več.

Med izrazito dolgotrajno brezposelnimi mladimi je bilo 1.276 mladih z osnovnošolsko ter 386 mladih s terciarno izobrazbo; zlasti pri slednjih to predstavlja veliko izgubo njihovega potenciala in sredstev, ki jih je država vložila v njihovo izobraževanje, te osebe pa niso uspele najti zaposlitve že vsaj 2 leti. Z vidika teh oseb pa bo tako dolga brezposelnost dolgoročno vplivala na njihovo kariero, saj različne raziskave kažejo, da dlje časa, ko oseba išče zaposlitev, manj uspešna je njihova kariera, tako z vidika plače kot strokovnega razvoja.

Če si ogledamo še strukturo mladih, terciarno izobraženih brezposelnih po področju izobraževanja ter trajanju brezposelnosti konec letošnjega septembra, lahko vidimo, da sta strukturi dolgotrajno brezposelnih ter brezposelnih manj kot eno leto različni. Med dolgotrajno brezposelnimi narašča delež diplomantov, ki so končali študij s področja umetnosti in humanistike in družbenih, poslovnih, upravnih ter pravnih ved, manjši delež pa predstavljajo zlasti diplomanti s področja zdravstva in sociale ter izobraževalnih ved.

Slika: Terciarno izobraženi mladi po področjih izobraževanja in trajanju brezposelnosti, delež v %, IX 2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Poklic

Podatek o poklicu imamo za tiste osebe, ki so pred brezposelnostjo že bile zaposlene in so opravljale določen poklic. Ker je med mladimi veliko iskalcev prve zaposlitve (11.947 konec septembra letos), zanje podatka o poklicu torej nimamo, med preostalimi mladimi pa je največ mladih pred brezposelnostjo opravljalo poklice, ki spadajo med poklice za storitve oz. kot prodajalci, pogosto pa so opravljali še poklice za preprosta dela ter poklice za neindustrijski način dela. Veliko vlogo pri možni izbiri poklica igra predvsem izobrazba, zato ne preseneča, da mladi v starosti do 24 let opravljajo poklice, ki niso tako zahtevni. Za primer, kot strokovnjaki je bilo v starostnem razredu od 15 do 24 let pred brezposelnostjo zaposlenih 3,8 % mladih, v starostnem razredu 25 do 29 let pa ta delež naraste že na 13,9 %. V naslednji tabeli je 20 najpogostejših poklicev, ki so jih mladi opravljali pred brezposelnostjo septembra letos.

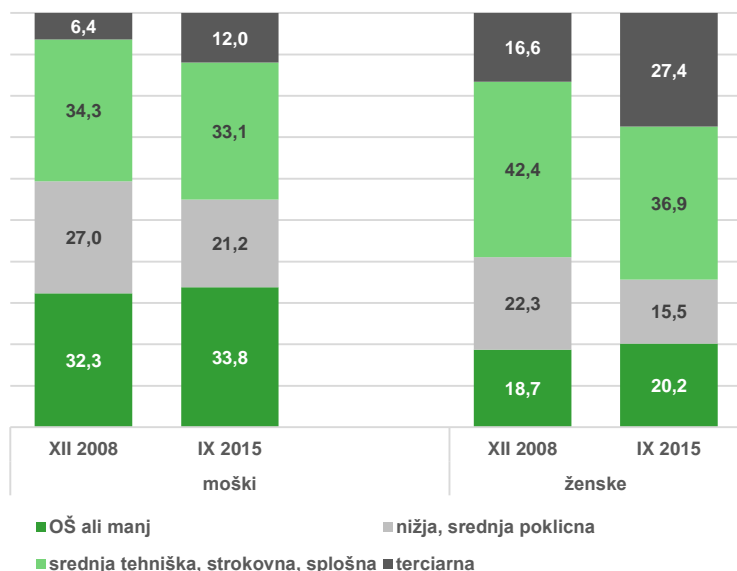
5223 Prodajalci	982
5131 Natararji	809
9329 Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n.	734
4120 Tajniki	462
3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego	372
9112 Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah	354
9629 Drugi delavci za preprosta dela, d. n.	337
4321 Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo	200
2342 Vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok	185
9412 Kuhinjski pomočniki	168
3322 Komerčni zastopniki za prodajo ipd.	168
5321 Bolničarji negovalci v zavodih	163
8212 Sestavljavci električne in elektronske opreme	146
9312 Delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah	139
7214 Pripravljalci in monterji kovinskih konstrukcij	125
9613 Pometači ipd.	119
8322 Vozniki osebnih vozil, taksijev in lahkih dostavnih vozil	115
7223 Strugarji ipd.	106
8219 Sestavljavci strojev, naprav in izdelkov, d. n.	101

Vir: ZRSZ, 2015.

Spol

Kriza je vplivala tudi na spolno strukturo mladih brezposelnih. Pred krizo je bilo med mladimi manj moških, v decembru 2007 je bil njihov delež 41,8 %. V naslednjih letih je sledila rast deleža moških, predvsem na račun dejavnosti, kjer se je kriza močneje odrazila (predelovalne dejavnosti, gradbeništvo, promet itd.). Z umiritvijo razmer na trgu dela se je delež moških med brezposelnimi mladi začel zmanjševati in je bil v septembru letos 43,8 %. Moški imajo v povprečju nižjo izobrazbo kot ženske, ki pogosteje zaključijo terciarno raven izobraževanja, manj pogosto pa imajo srednjo poklicno izobrazbo. Ženske tako na trg dela vstopijo kasneje, pogosteje pa imajo težave pri iskanju zaposlitve. Več možnosti za zaposlitev imajo moški; tako zaradi ravni, kot tudi zaradi smeri izobrazbe. Največji primankljaji na trgu dela se namreč pojavljajo pri poklicih, za katere največkrat zadošča srednja poklicna izobrazba, v primeru poklicev, ki zahtevajo terciarno izobrazbo, pa je največ primankljajev na področju naravoslovja in tehnike. Če si ogledamo strukturo brezposelnih mladih diplomantov, kot prvo opazimo, da so večinoma ženske – septembra letos je bilo med diplomanti 3.535 žensk ter 1.202 moška. Največ diplomantov je imelo zaključen študij s področja družbenih, poslovnih, upravnih in pravnih ved; med ženskami 39,4 %, med moškimi pa 29,8 %. Pri diplomantih nato sledi področje tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva (24,4 %), pri ženskah pa področje izobraževalnih ved in izobraževanja učiteljev (14,1 %).

Slika: Brezposelni mladi po spolu in ravni izobrazbe, XII 2008 in IX 2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Denarno nadomestilo

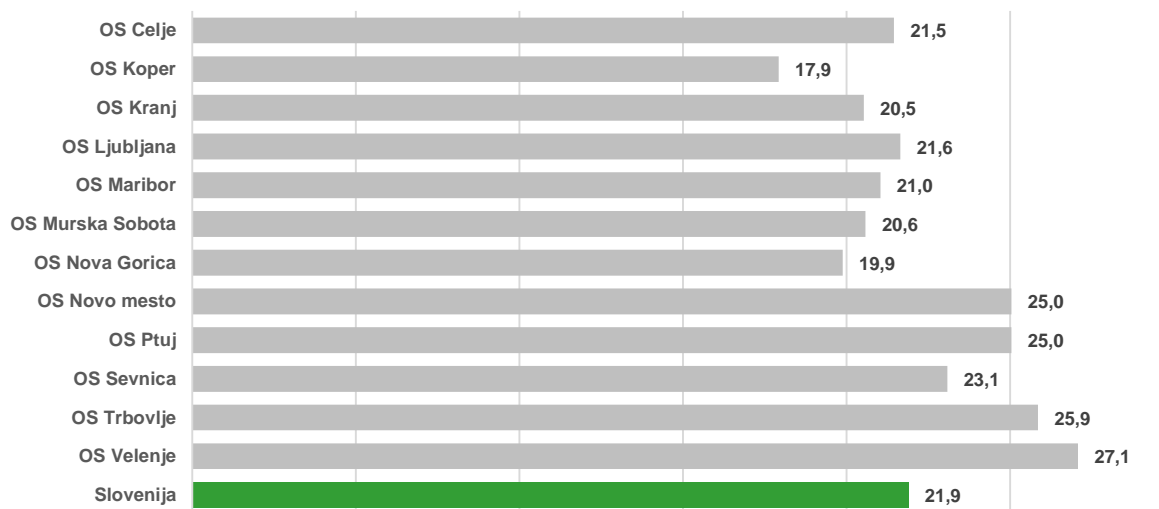
Brezposelne osebe lahko po pogojih, ki jih predpisuje ZUTD, pridobijo pravico do denarnega nadomestila. Eden pomembnejših pogojev za pridobitev je delovna doba, čas prejemanja pa narašča skladno z njo. Mladi so tako manj pogosto upravičeni do prejemanja denarnega nadomestila, poleg tega pa najpogosteje dobijo priznano pravico za 3 oz. 6 mesecev; za slednje obdobje morajo imeti več kot 5 let zavarovalne dobe. Dodatna oteževalna okoliščina za mlade je pogosto prehajanje med zaposlenostjo in brezposelnostjo, saj se jim zavarovalna doba, za katero so že izkoristili denarno nadomestilo, ob novem uveljavljanju pravice do denarnega nadomestila, več ne upošteva. Delež mladih, ki je upravičen do denarnega nadomestila, je nižji od 10 %. Konec letošnjega septembra je bilo med brezposelnimi mladimi 1.775 oseb, ki so bile upravičene do DN, njihov delež med mladimi pa je bil 7,7 %.

V primeru, da brezposelna oseba nima dovolj sredstev za preživljanje, lahko pri centrih za socialno delo zaprosi za denarno socialno pomoč. Ker so mladi v povprečju manj pogosto upravičeni do denarnega nadomestila, je pričakovan nadpovprečen delež mladih, ki prejemajo denarno socialno pomoč. Konec septembra letos je bilo med mladimi 46,0 % prejemnikov DSP, medtem ko je bil ta delež za stare 30 let ali več 33,3 %. Se pa delež prejemnikov DSP v zadnjih letih zmanjšuje, kar lahko pripišemo tudi strožjim pogojem, ki jih zakonodaja predpisuje za prejetje DSP.

Območna služba prijave

Vsaka območna služba je specifična glede brezposelnosti, na kar v veliki meri vpliva struktura gospodarstva, delovna mesta, ki so na voljo, izobrazbena oz. poklicna struktura aktivnega prebivalstva ipd. Kriza je vplivala na vse regije, v prvih letih je prizadela predvsem regije z velikim deležem delovno intenzivnih panog, v nadaljevanju pa se je kriza razširila tudi v druge dejavnosti.

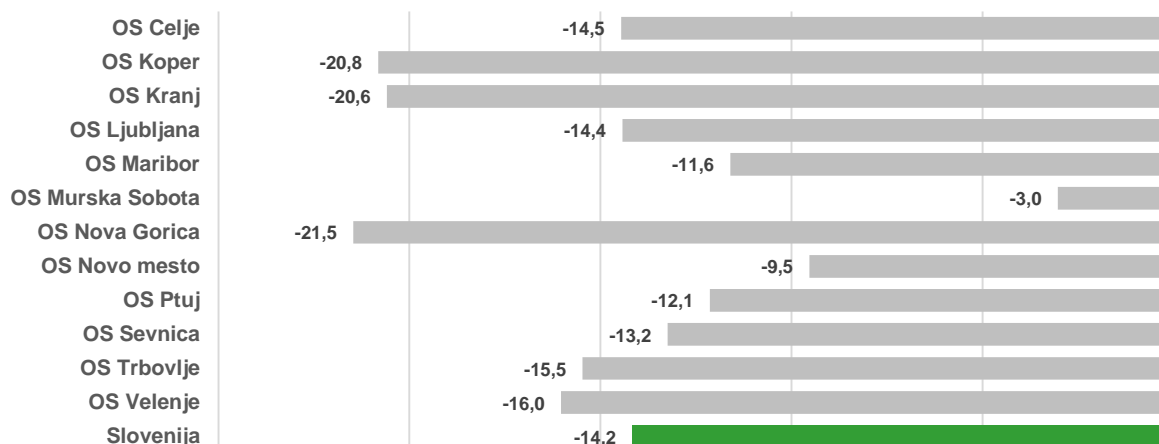
Slika: Delež mladih v skupni brezposelnosti po OS prijave, IX 2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Konec septembra letos so mladi predstavljali 21,9 % v skupni brezposelnosti. Razlike med območnimi službami so kar velike; največji delež imajo mladi v OS Velenje, kjer je bil 27,1 %, OS z najnižjim deležem pa je OS Koper, kjer je delež mladih med vsemi brezposelnimi 17,9 %. Primerjava s septembrom 2008 (zaradi izrazite sezonske komponente gibanja brezposelnosti mladih, je pomembno primerjati iste mesece v posameznih letih) pokaže, da je število brezposelnih mladih poraslo v vseh OS, ampak različno. V OS Ljubljana in OS Sevnica se je več kot podvojilo, za manj kot 20 % pa je brezposelnost mladih porasla v OS Maribor, OS Murska Sobota in OS Ptuj. Če pa primerjamo letošnji september z lanskim, lahko opazimo pozitivna gibanja v vseh območnih službah. Za več kot 20 % se je število brezposelnih mladih zmanjšalo v OS Nova Gorica, OS Koper ter OS Kranj; v ostalih se je zmanjšalo od 10 do 20 % z izjemo OS Murska Sobota in OS Novo mesto. V enem letu se je brezposelnost mladih zmanjšala za 14,2 %, skupna brezposelnost se je zmanjšala za 6,9 %, kar pomeni, da je bilo zmanjšanje brezposelnosti za stare 30 let ali več podpovprečno, in sicer 4,7 %.

Slika: Zmanjšanje števila brezposelnih mladih po OS prijave, IX 2014 – IX 2015

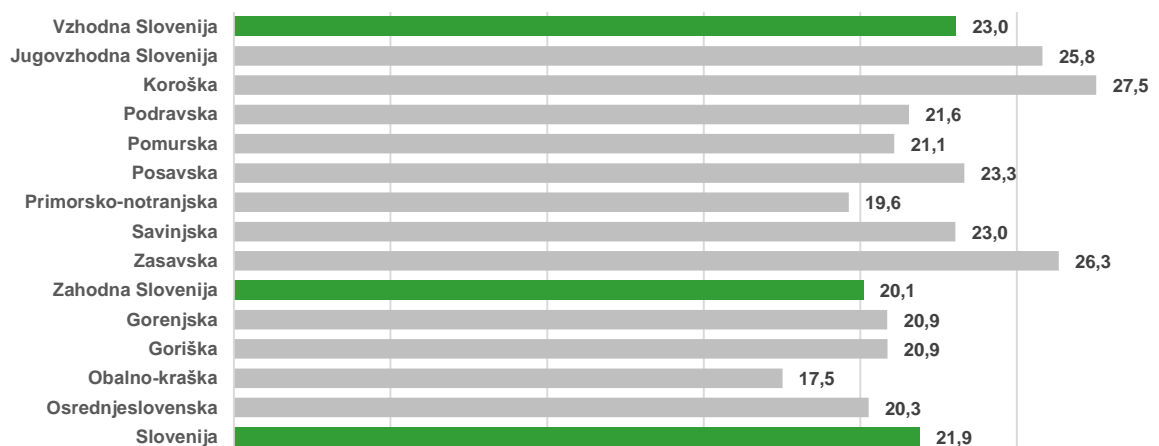

Vir: ZRSZ, 2015.

Statistična regija stalnega bivališča

V nadaljevanju so predstavljeni podatki po statističnih regijah stalnega bivališča. Mladinska brezposelnost je bolj problematična v Vzhodni Sloveniji, zlasti izstopajo Jugovzhodna Slovenija, Koroška in Zasavska statistična regija – mladi predstavljajo več kot četrtno brezposelnih. Edina regija na vzhodu, kjer je mladinska brezposelnost nižja vsaj od ene regije iz Zahodne Slovenije, je Primorsko-notranjska. Najnižji delež mladi v skupni brezposelnosti predstavljajo v Obalno-kraški statistični regiji.

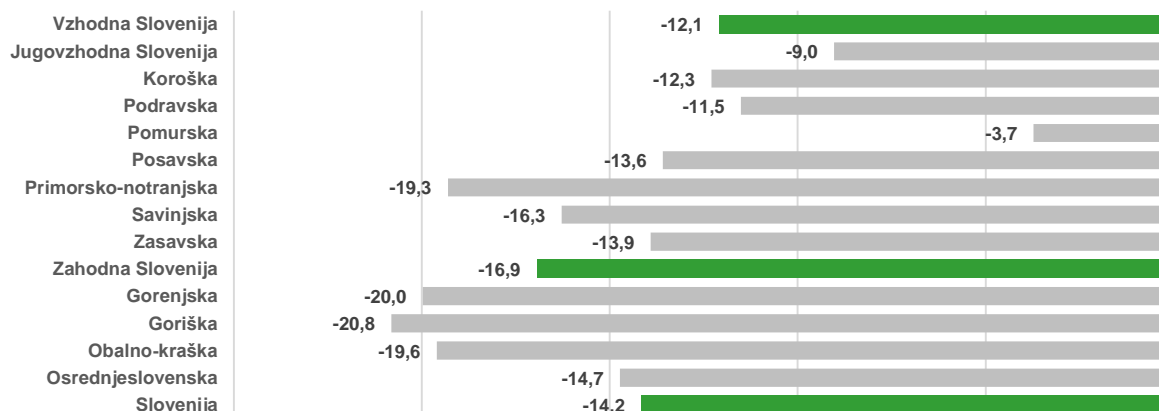
Slika: Delež mladih v skupni brezposelnosti po statistični regiji stalnega bivališča, IX 2015

Vir: ZRSZ, 2015.

V obdobju enega leta, od lanskega do letošnjega septembra, se je število brezposelnih mladih zmanjšalo v vseh statističnih regijah, vendar je bilo zmanjšanje večje v regijah, ki se uvrščajo v Zahodno Slovenijo; za več kot 20 % se je zmanjšalo le v dveh zahodnih regijah. Ker se nekatere regije dokaj pokrivajo z območnimi službami Zavoda, brezposelni pa se pogosto prijavljajo na uradu za delo, ki jim je najbližji, ne preseneča, da se je mladinska brezposelnost najmanj zmanjšala v Pomurski statistični regiji (podobno kot v OS Murska Sobota), za manj kot 10 % pa se je zmanjšala še v Jugovzhodni Sloveniji (OS Novo mesto ter UD Kočevje in UD Ribnica).

Slika: Zmanjšanje števila brezposelnih mladih po OS prijave, IX 2014 – IX 2015

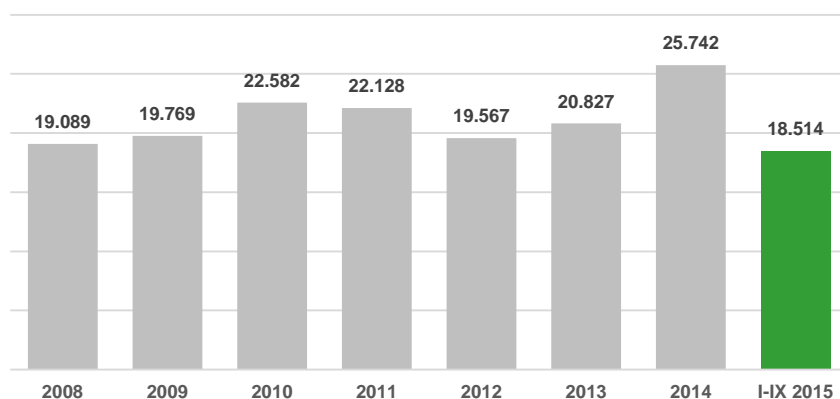

Vir: ZRSZ, 2015.

4.6. Zaposlovanje brezposelnih mladih

Učinki bolj stabilnih gospodarskih razmer ter izvajanja Jamstva za mlade se kažejo tudi v večjem zaposlovanju mladih. V letu 2014 je zaposlitev našlo prek 25 tisoč brezposelnih mladih, skoraj 5 tisoč več kot v letu pred tem. V letošnjem letu se je do konca septembra zaposlilo 18.514 mladih, kar je sicer manj kot v primerljivem obdobju lanskega leta, a več kot v prvih devetih mesecih leta 2013.

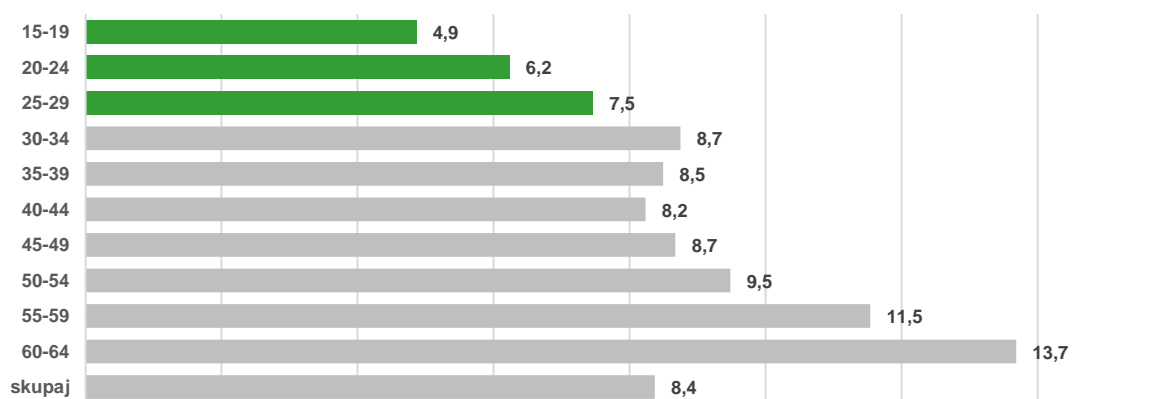
Slika: Zaposlovanje mladih, 2008-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Mladi so bolj fleksibilni pri zaposlovanju, v povprečju so bolj pripravljeni sprejeti zaposlitev za krajši čas oz. zaposlitev, ki ne ustreza njihovim poklicnim ciljem. Zaradi tega so mladi v povprečju brezposelni krajši čas, kot ostali brezposelni, kar potrjujejo tudi podatki o povprečnem trajanju brezposelnosti pred zaposlitvijo. V letošnjih prvih devetih mesecih so bili pred zaposlitvijo v povprečju najkrajši čas prijavljeni mladi, stari od 15 do 19 let, v dobrega pol leta pa so se v povprečju zaposlili še mladi, stari od 20 do 24 let. Z naraščanjem starosti se trajanje brezposelnosti pred zaposlitvijo podaljšuje, osebe v starosti 60 let ali več pa v povprečju zaposlitev najdejo po več kot enem letu brezposelnosti.

Slika: Trajanje brezposelnosti pred zaposlitvijo, I-IX 2015

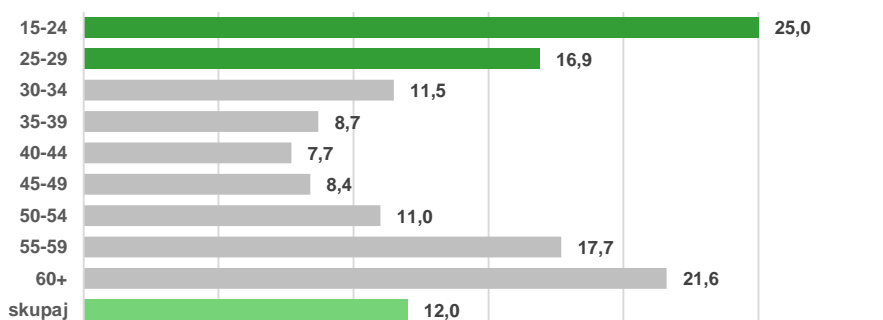

Vir: ZRSZ, 2015.

4.7. Stopnja brezposelnosti mladih

Da je brezposelnost mladih problem, potrjujejo tudi podatki o stopnji registrirane brezposelnosti mladih. Zadnji podatki, ki so na voljo, so za julij 2015. V spodnji sliki lahko vidimo, da je brezposelnost praviloma najbolj problematična za iskalce zaposlitve, ki šele vstopajo na trg dela in so večinoma mladi, oz. za starejše, ki trg dela počasi zapuščajo.

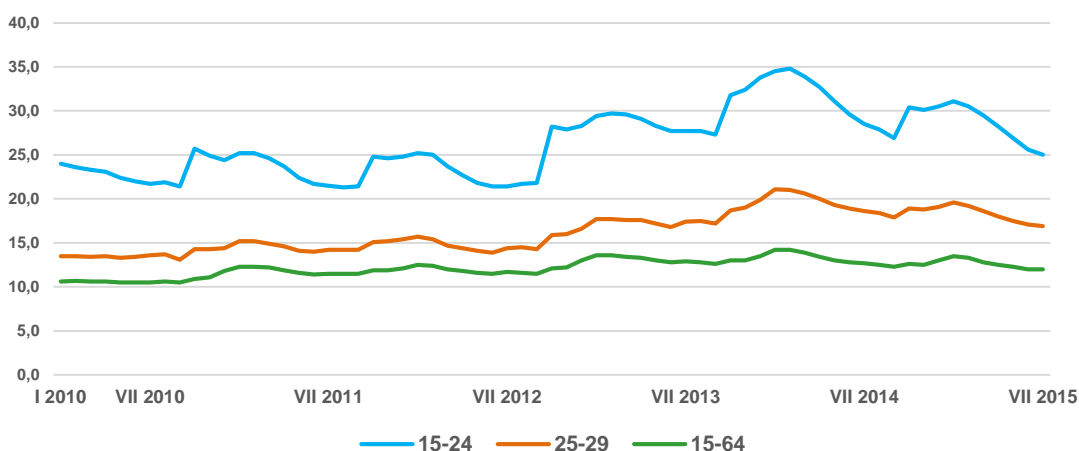
Slika: Stopnje registrirane brezposelnosti po starosti, VII 2015

Vir: SURS, 2015I, 2015 m.

Na voljo imamo podatke od leta 2010 naprej, ki kažejo, da je problematika brezposelnosti mladih pereča. Stopnja registrirane brezposelnosti je tako za starostno skupino od 15 do 24 let kot od 25 do 29 let nad povprečjem, zlasti izstopa stopnja za stare pod 25 let. Pri teh je gibanje stopnje izrazito sezonsko, s povečanim prilivom iskalcev prve zaposlitve običajno poraste v oktobru, potem pa se do naslednjega sezonskega porasta čez leto dni počasi zmanjšuje. Izjema je leto 2013, ko do tega sezonskega gibanja ni prišlo, stopnja se je do septembra le nekoliko znižala. Po oktobrskem prilivu mladih je stopnja vse do februarja 2014 naraščala, potem pa se je ponovno začela zniževati. Mladi s statusom dijaka oz. študenta pogosto opravljajo študentsko delo. Obseg tega se je v letu 2013 precej skrčil; tako zaradi krize, kot zaradi večjih davčnih obremenitev te oblike dela, s tem pa je postalo manj privlačno za delodajalce. Ker mladi niso imeli priložnosti za študentsko delo, so se prijavili kot brezposelne osebe na Zavodu.

Slika: Stopnje registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah v %, 2010 - 2015

Vir: SURS, 2015I, 2015 m.

V prejšnji sliki je predstavljeno tudi gibanje stopnje registrirane brezposelnosti za stare od 25 do 29 let. Njihova stopnja registrirane brezposelnosti je nižja, kot pri starih od 15 do 24 let in je bližje skupni stopnji. Prav tako je za to starostno skupino opazno, da stopnja tekom leta ne niha tako močno, vendar je v obdobju od 2010 naprej opazna postopna rast stopnje do leta 2014, v letu 2015 pa se zmanjšuje.

5 Vključevanje mladih v ukrepe na trgu dela in izvajanje Jamstva za mlade

Zavod v skladu z ZUTD izvaja različne ukrepe na trgu dela. Najpomembnejši sta zagotavljanje koriščenja storitev za trg dela, to sta vseživljenjska karierna orientacija (v nadaljevanju VKO) in posredovanje; ter vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja (v nadaljevanju APZ). V Sloveniji smo januarja 2014 začeli izvajati dvoletni Izvedbeni načrt Jamstva za mlade za obdobje 2014-2015, ki brezposelnim osebam do 29 let zagotavlja ponudbo vključitve v zaposlitev, usposabljanje ali nadaljnje izobraževanje v času do 4 mesecev po nastanku brezposelnosti. Za uspešno izvajanje Jamstva za mlade smo na Zavodu zagotovili večjo dostopnost, intenzivnost in raznolikost ponudbe storitev VKO za mlade brezposelne osebe takoj po prehodu v brezposelnost.

5.1. Vseživljenjska karierna orientacija

VKO obsega različne aktivnosti namenjene identifikaciji posameznikovih sposobnosti, kompetenc in interesov pomembnih za sprejemanje odločitev na področju zaposlovanja, izobraževanja, usposabljanja in vodenja karierne poti. Glede na ZUTD brezposelnim osebam zagotavljamo naslednje aktivnosti: informiranje o trgu dela, samostojno vodenje kariere, osnovno karierno svetovanje, poglobljeno karierno svetovanje in učenje veščin vodenja kariere.

Storitve vseživljenjske karierne orientacije mladim nudijo za to usposobljeni svetovalci ter svetovalci v Kariernih središčih. Osebno svetovanje se dopolnjuje s spletnim poslovanjem, ki združuje pripomočke za samostojno vodenje kariere in spletno komunikacijo s kariernimi svetovalci.

Po prijavi v evidenco nudimo mladim informiranje ter karierno svetovanje s ciljem oblikovati zaposlitveni načrt, ki je osnova za nadaljnje aktivnosti. Preverijo se kompetence, interesi, zaposlitveni cilji, individualne potrebe posameznika in ugotavlja vrsto ponudbe, ki bo najbolje odgovorila na posameznikove potrebe. Mladi so v skladu z zaposlitvenimi cilji posredovani na prosta delovna mesta in vabljeni na hitre zmenke z delodajalci ter predstavitve možnosti zaposlovanja. V Kariernih središčih organiziramo krajše delavnice s predstavitvami sodobnih načinov iskanja zaposlitve in predstavitve delodajalcem. V naslednjem kariernem svetovanju po preteku treh mesecev se preveri učinkovitost aktivnosti in v kolikor že prej ni bilo realizirano, ponudi vključitev v programe aktivne politike zaposlovanja. V kolikor ne pride do realizacije zaposlitve, se obravnava v skladu z Doktrino dela z delodajalci in brezposelnimi osebami ter Strategijo razvoja Zavoda 2020 intenzivira in okrepi s poglobljenim kariernim svetovanjem, vključevanjem v skupinske oblike veščin vodenja kariere ali po potrebi zdravstvenim ali rehabilitacijskim svetovanjem.

Aktivnosti VKO, ki jih nudimo mladim

Informiranje o trgu dela je aktivnost, ki zajema različne oblike informiranja o možnostih zaposlovanja, izobraževanja, usposabljanja, finančnih pomočeh in drugih temah o trgu dela v Sloveniji in ostalih državah EU, EGP in v Švicarski konfederaciji. Brezposelnim osebam nudimo omenjene informacije predvsem osebno na uradih za delo, v Kariernih središčih, preko enotne telefonske številke Kontaktnega

centra, s pomočjo tiskanih informativnih gradiv in na spletnih straneh. Posebno za informiranje mladih ja Zavod vzpostavil spletno stran za mlade, spletno aplikacijo za iskanje primernih ukrepov glede na starost, trajanje brezposelnosti ter kraj bivanja, mobilno spletno stran ter Facebook stran, preko katere mladim nudimo informacije o lastnih storitvah pa tudi storitvah partnerskih organizacij, nevladnih organizacij, o dogodkih v lokalnih okoljih, ki nudijo mladim možnost za mreženje z delodajalci ali realizacijo poslovne ideje.

Pripomočki za samostojno vodenje kariere so brezposelnim osebam na razpolago na spletnih straneh in v Kariernih središčih. Prek vrste pripomočkov (vprašalniki, samoocenitvene lestvice, namenjene pridobivanju informacij o poklicnih interesih, osebnostnih lastnostih, kompetencah ipd.) lahko brezposelne osebe samostojno iščejo zaposlitev oz. vodijo svojo kariero. Preko portala PoiščiDelo.si so mladi lahko pogosto v stiku s svojim svetovalcem in tako prihranijo čas in stroške. Podpore pri uporabi pripomočkov za samostojno vodenje kariere po potrebi nudijo Karierna središča in Kontaktni center.

S poglobljenim kariernim svetovanjem želi Zavod preprečiti prehod mladih v dolgotrajno brezposelnost in povečati njihove možnosti za zaposlitev. Namenjeno je brezposelnim, pri katerih smo prepoznali potrebo po dodatnih aktivnostih za premagovanje ovir pri iskanju zaposlitve. Mladim, posebno tistim z nedokončano izobrazbo, nudimo poglobljeno karierno svetovanje za namen oblikovanja kariernih ciljev in odločanja za pridobitev poklica.

Brezposelnim osebam z različnimi zdravstvenimi ovirami za zaposlitev Zavod nudi **rehabilitacijsko svetovanje in možnost svetovanja pri zdravniku svetovalcu**. Rehabilitacijsko svetovanje je oblika poglobljenega kariernega svetovanja, ki zajema informiranje in svetovanje o pravicah invalidov, ugotavljanje smiselnosti za začetek in vodenje postopka za ugotavljanje invalidnosti in/ali pravice do zaposlitvene rehabilitacije, napotovanje in spremljanje izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije in izdelave ocene zaposlitvenih možnosti invalida.

Učenje veščin iskanja zaposlitve in vodenja lastne kariere

Mlade vključujemo v krajše delavnice, ki jih v Kariernih središčih izvajajo njihovi svetovalci. Mladi spoznavajo načine iskanja zaposlitve preko spleta, se učijo izdelovati kreativne življenjepise in CV vizitke, razmišljajo o svojih ciljih ali se srečujejo z delodajalci, ki predstavljajo delovna mesta, predavajo o temah s področja kadrovanja ali sodelujejo na hitrih zmenkih.

Mladi brezposelni se lahko vključujejo tudi v delavnici **Učinkovit nastop na trgu dela** in **Svetovalnica**. Delavnica Učinkovit nastop na trgu dela je namenjena neposredno zaposljivim osebam, ki so zmožne samostojnega nastopa na trgu dela. Namen delavnice je povečevanje učinkovitosti nastopa udeležencev na trgu dela. Delavnica Svetovalnica pa je namenjena brezposelnim osebam s potrebo po dodatnih aktivnostih. Ciljne skupine delavnice so brezposelne osebe, ki v prvih šestih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih niso bile aktivne ali druge dolgotrajno brezposelne osebe, ki potrebujejo motiviranje in aktiviranje ter podporo pri spreminjanju stališč, ki jih ovirajo pri aktivnem iskanju zaposlitve.

Tabela: Vključitve brezposelnih v delavnici Učinkovit nastop na trgu dela in Svetovalnica

	2014	I- VIII 2015
Učinkovit nastop na trgu dela		
Vsi vključeni	10.245	5.933
Vključeni, stari od 15 do 29 let	4.571	2.688
Delež mladih v %	44,6	45,3
Svetovalnica		
Vsi vključeni	5.269	1.870
Vključeni, stari od 15 do 29 let	1.446	608
Delež mladih v %	27,4	32,5

Vir: ZRSZ, 2015.

Zavodovi karierni svetovalci izvajajo tudi delavnice **Drugače, Zaposlitev kot prednost, Skupinske oblike svetovanja – SOS** ter **Po študiju v zaposlitev**. V letu 2014 so mladi predstavljali 35 % vključenih, v letu 2015 pa 48 %.

5.2. Posredovanje in zaposlovanje mladih

Posredovanje je storitev, ki jo Zavod v skladu z ZUTD zagotavlja brezposelnim osebam in delodajalcem z namenom pravočasnega kritja potreb po zaposlitvi delavca. Z naraščanjem števila brezposelnih oseb in zmanjšanju števila prostih delovnih mest, se je konkurenca med brezposelnimi osebami še okrepila. Zavod je za namene posredovanja brezposelnih oseb razvil nove oblike sodelovanja z delodajalci kot so mini zaposlitveni sejmi, hitri zmenki in predstavitve prostih delovnih mest.

Napotitev na prosto delovno mesto, vabilo na srečanje z delodajalcem ali na hitre zmenke predstavlja ponudbo v okviru izvajanja Jamstva za mlade.

Tabela: Posredovanje mladih na prosta delovna mesta

	2013	2014	I-IX 2015
Napotnice na prosta delovna mesta			
Vsi	88.571	101.376	81.983
Mladi od 15 do 29 let	27.179	36.260	29.033
Delež mladih v %	30,7	35,8	35,4
Zaposlitve			
Vsi	65.054	73.950	57.665
Mladi od 15 do 29 let	20.827	25.742	18.514
Delež mladih v %	32,0	34,8	32,1

Vir: ZRSZ, 2015.

5.3. Ponudbe v okviru Jamstva za mlade

V skladu z Jamstvom za mlade, ki smo ga v Sloveniji pričeli izvajati 1. 1. 2014, mladim v štirih mesecih po prijavi v brezposelnost Zavod ponudi zaposlitev, v kar so vključene napotitve na prosta delovna mesta, vabila na hitre zmenke z delodajalci ali na predstavitve prostih delovnih mest, ukrep aktivne politike zaposlovanja ali izobraževanje. Med mlade, ki so prejeli ponudbo se štejejo tudi vsi, ki so se v prvih štirih mesecih po prijavi zaposlili ali vključili v redno izobraževanje. V letu 2014 je tako ponudbo prejelo 87,0 % mladih, v letu 2015 pa 87,6 % vseh, ki so se prijavili do konca aprila. V povprečju so mladi v letu 2014 prejeli 3,8 ponudbe, v letu 2015 pa kar 4,8 ponudbe. Prevladuje ponudba zaposlitve, nato izhodi v zaposlitev ter ukrepi APZ. V skladu z definicijo, ki jo predlaga EMCO (Employment Committee) se v ponudbo ne šteje napotitev na prosta delovna mesta, oziroma drugih oblik aktivnega posredovanja. Po tej definiciji je ponudbo prejelo 49,5 % mladih, prijavljenih v obdobju od januarja do decembra 2014.

5.4. Programi aktivne politike zaposlovanja

Aktivna politika zaposlovanja je nabor ukrepov na trgu dela, ki so namenjeni povečanju zaposlenosti in zmanjševanju brezposelnosti, večji zaposljivosti oseb na trgu dela in povečanju konkurenčnosti in prožnosti delodajalcev. Ukrepi APZ pomenijo intervencijo, namenjeno neposrednemu odpravljanju problemov na področju zaposlovanja in trga dela, ki pa morajo dosežati sinergijske učinke s sistemskimi rešitvami in ukrepi drugih sektorskih politik. Večino ukrepov APZ izvaja Zavod, nekaj pa tudi druge institucije, mdr. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Javni sklad za razvoj kadrov in štipendije, Socialna zbornica Slovenije. V nadaljevanju so predstavljeni podatki o vključenih v programe APZ prek Zavoda.

Zavod je na podlagi Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, od leta 2011 pa na podlagi ZUTD izvajal ukrepe, namenjene:

- Usposabljanju in izobraževanju;
- Spodbujanju zaposlovanja;
- Kreiranju delovnih mest;
- Spodbujanju samozaposlovanja.

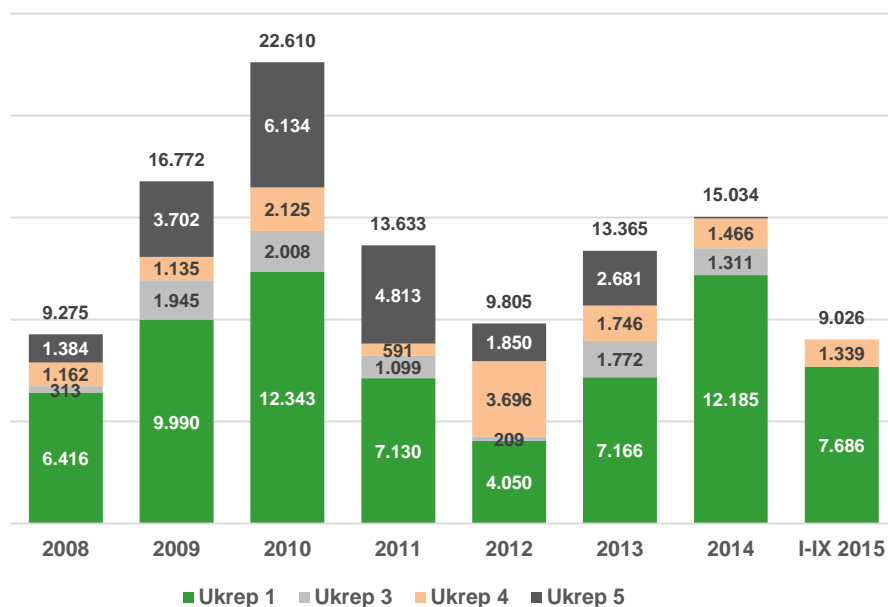
V posamezne programe se vključujejo brezposelne osebe, drugi iskalci zaposlitve, iskalci zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena, zaposleni ter delodajalci, pri čemer se ciljne skupine posameznih programov določijo na podlagi vpogleda oz. analize stanja v evidenci brezposelnih, bodisi kot preventivni, bodisi kot kurativni ukrepi. Upošteva se navedeno, kot tudi opredeljeno prednostno vključevanje v ukrepe APZ, kot izhaja iz 35. člena ZUTD (*Osebe, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti ali socialno varstvene prejemke, osebe iz ranljivih skupin na trgu dela ter brezposelne osebe, ki še niso bile vključene v noben ukrep APZ.*), so se v programe APZ v obdobju od 2008 do 2014 pretežno vključevale brezposelne osebe do 29. leta starosti (37,2 %) ter dolgotrajno brezposelne osebe (36,3 %). Ker je navedenim ciljnim skupinam potrebno pri zaposlovanju posvetiti posebno pozornost, saj imajo brez pomoči programov APZ okrnjene priložnosti za zaposlitev, bodisi zaradi pomanjkljivih ali neaktualnih znanj ter veščin, daljše neaktivnosti ter manjše socialne mreže, bodisi zaradi visokih stroškov dela (npr. starejši), smo od leta 2011 dalje njihovo vključevanje spremljali tudi na ravni ciljev poslovnega načrta Zavoda.

Mladi, ki vstopajo na trg dela, imajo določene težave, ki so lahko povezane z neustrezno ravniyo oz. smerjo izobrazbe, najpogosteje pa omejitev predstavlja pomanjkanje formalnih delovnih izkušenj. Na trgu dela opažamo tako viške kot tudi primanjkljaje med diplomanti visokošolskih programov, zato lahko

govorimo o neusklajenosti ponudbe in povpraševanja na slovenskem trgu dela. Razlogi za neskladja so različni, od prevelikega vpisa na nekatere visokošolske programe, oziroma nastajanja novih visokošolskih programov predvsem z družboslovnega področja, pa do kriznih razmer v gospodarstvu v zadnjih letih. Vse to vpliva na večjo konkurenco na trgu dela, in težjo zaposljivost mladih, brez delovnih izkušenj. Zaradi tega so mladi ena od ciljnih skupin aktivne politike zaposlovanja.

V obdobju od začetka leta 2008 do konca septembra 2015 je bilo v ukrepe APZ vključenih 109.520 oseb, starih od 15 do 29 let. Mladi so namreč ranljiva skupina, težave pri iskanju zaposlitve imajo predvsem zaradi pomanjkanja izkušenj, zaradi česar se pojavljajo kot ciljna skupina mnogih programov APZ. Število vključitev v ukrepe APZ je odvisno od obsega razpoložljivih sredstev, tako je med leti zaznati nihanja v vključevanju, posledično pa tudi prehodih iz evidence brezposelnih oseb v zaposlitev. Največ mladih oseb je bilo vključenih v ukrep Usposabljanja in izobraževanja (66.966 oz. 61,1 %), sledi ukrep Spodbujanje samozaposlovanja (20.636 oseb oz. 18,8 %), sledijo pa še vključitve v ukrep Kreiranje novih delovnih mest (13.260 oz. 12,1 %) ter ukrep Spodbude za zaposlitev (8.658 oz. 7,9 %). V povprečju je bilo od leta 2008 do vključno 2014 letno v ukrepe APZ vključenih 14.356 mladih.

Slika: Vključitve mladih v ukrepe APZ (po ZUTD), 2008-2015

Vir: ZRSZ, 2015.

Ukrep 1: Usposabljanje in izobraževanje

Ukrep 3: Spodbude za zaposlitev

Ukrep 4: Kreiranje novih delovnih mest

Ukrep 5: Spodbujanje samozaposlovanja

V opazovanem obdobju je bil delež mladih brezposelnih med vsemi vključenimi v ukrepe APZ 37,6 %; višji od 40 % je bil v letih 2009, 2014 ter v letošnjih devetih mesecih, ko je bil 41,8 %, najnižji delež pa so med vključitvami mladi predstavljali leta 2013 (32,9 %). Med letoma 2013 in 2014 beležimo precej visok porast deleža mladih, kar je tudi posledica izvajanja Jamstva za mlade.

Med mladimi, vključenimi v ukrepe APZ, je bilo v analiziranem obdobju vključenih nekoliko več žensk (50,8 %). Njihov delež je bil višji od polovice v ukrepu Usposabljanje in izobraževanje (52,6 %) ter v ukrepu Kreiranje novih delovnih mest (64,7 %), nizek pa je bil v ukrepu Spodbujanje samozaposlovanja (38,5 %) ter v ukrepu Spodbude za zaposlitev (44,5 %). Glede na izobrazbo se v programe APZ

pogosteje vključujejo osebe s srednjo izobrazbo, tako jih je 19,3 % imelo poklicno šolo, 38,1 % pa zaključeno srednjo tehniško, strokovno ali splošno šolo. Glede na strukturo mladih brezposelnih, se v ukrepe APZ podpovprečno vključujejo osebe, ki imajo samo OŠ ali manj. Ker mladim največkrat primanjkujejo ustrezne delovne izkušnje, saj šele vstopajo na trgu dela, je bilo med vključenimi v ukrepe APZ samo 28,1 % dolgotrajno brezposelnih; več kot polovico vključenih je bilo dolgotrajno brezposelnih le v ukrepu Kreiranje delovnih mest (51,8 %).

Mladi se v skladu z ugotovljeno smiselnostjo vključujejo v praktično vse programe aktivne politike, tako za pridobivanje novih oz. dodatnih veščin in znanj, kot tudi v spodbude za zaposlovanje. V opazovanem obdobju beležimo največ vključitev v programe v okviru ukrepa Usposabljanje in izobraževanje, najpogosteje v institucionalno usposabljanje (21.101 vključitev) ter v usposabljanje na delovnem mestu (17.815 vključitev), veliko mladih pa se je vključilo tudi v programe za pridobitev formalne izobrazbe (7.919 vključitev). V okviru spodbud za zaposlitev so se najpogosteje vključili v program Zaposli.me (6.928 vključitev), v okviru kreiranja novih delovnih mest pa v javna dela (9.831). Izključno mladim brezposelnim so bili v teh letih namenjeni programi **Prvi izziv** (3.332 vključitev), **Iz faksa takoj praksa** (765 vključitev), **Delovni preizkus** (od 2014 naprej; 1.868 vključitev) ter **PUM Projektno učenje za mlade** (1.883 vključitev). V letih 2010 in 2011 smo izvajali tudi program **Absolvent aktiviraj in zaposli.se**, ki je bil namenjen preprečevanju prehoda mladih diplomantov v odprto brezposelnost in v katerega se je vključilo 321 mladih.

Za vse vključitve spremljamo tudi, če se vključene osebe v določenem obdobju po vključitvi zaposlijo oz. obdržijo zaposlitev. Za vključene mlade so rezultati sledeči:

- od vključenih v ukrep Usposabljanje in izobraževanje v letih od 2008 do 2013 se je v času trajanja oz. po zaključku usposabljanja zaposlilo 59,9 % mladih (56,7 % pri starih od 15 do 24 let ter 62,4 % pri starih od 25 do 29 let). Med vsemi vključenimi je bil ta delež 57,8 %.
- Mladi, ki so bili vključeni v subvencionirane zaposlitve (razen javnih del), so opazno bolj uspešni od drugih skupin vključenih; po izteku se je zaposlilo oz. ohranilo zaposlitev 66,5 % mladih, pri vseh vključenih pa je bil ta delež 59,2 %.
- Pri vključenih v ukrep Spodbude za zaposlitev je delež ohranjenih zaposlitev eno leto po zaključku med mladimi 66,8 %, pri vseh vključenih pa 55,8 %. Prav tako so mladi bolj uspešni pri vključitvi v ukrep Spodbujanje samozaposlovanja; po izteku je delež zaposlenih oz. samozaposlenih še 68,0 %, medtem ko je med vsemi vključenimi v ta ukrep delež 65,1 %.
- Po zaključku javnih del se je zaposlilo 43,8 % mladih, med vsemi vključenimi v ta program pa je bil ta delež 28,9 %.

V letih od 2008 do 2014 se je s pomočjo subvencije za samozaposlitev zaposlilo 23.264 oseb; 29,1 % vključenih oseb je bilo starih do 29 let. Pogosteje se zaposlujejo mladi v drugi polovici dvajsetih let, približno eden od petih mladih, ki se je samozaposlil, je bil star do 15 do 24 let. Mladi se najpogosteje zaposlujejo v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih, dejavnosti trgovine; vzdrževanja in popravil motornih vozil ter gradbeništva.

6 Mednarodna primerjava brezposelnosti mladih

Do sedaj so bili v analizi predstavljeni podatki iz nacionalnih registrskih virov, to je iz internih podatkovnih baz Zavoda ter podatkov Statističnega urada RS. Za mednarodno primerjavo pa je potrebno uporabiti podatke iz ankete o delovni sili, ki jo izvaja SURS in temelji na mednarodno dogovorjeni in usklajeni metodologiji.

V metodoloških pojasnilih, objavljenih na spletnih straneh SURSa (SURSa, 2015n), so kot delovno aktivne opredeljene tiste osebe, ki so v tednu pred anketiranjem opravile kakršno koli delo za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali za družinsko blagajno. Prav tako se med delovno aktivno prebivalstvo štejejo zaposlene in samozaposlene osebe, ki jih v tednu pred anketiranjem ni bilo na delo, začasni ali trajni presežki (do prenehanja delovnega razmerja), osebe na porodniškem dopustu ter pomagajoči družinski člani. Med brezposelne metodologija uvršča tiste osebe, ki niso delale, vendar aktivno iščejo zaposlitev ter so takoj oz. v dveh tednih pripravljene sprejeti delo.

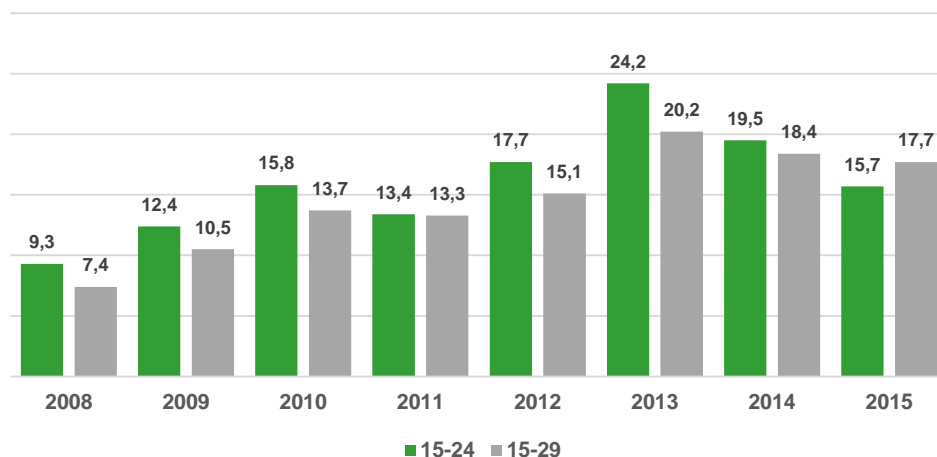
Anketna metodologija kot delovno aktivne ne upošteva samo formalno delovno aktivne, ampak tudi tiste, ki nimajo statusa zaposlene ali samozaposlene osebe, vseeno pa so opravljali določeno delo (pogodbeno delo, študentsko delo, delo za neposredno plačilo), zaradi česar je število delovno aktivnih po anketi višje glede na registrske podatke. Število brezposelnih po anketnih pogojih je nižje, delno zaradi tega, ker se registrirani brezposelni po anketnih pogojih štejejo kot delovno aktivni oz. kot neaktivni, določene osebe pa so po anketnih pogojih brezposelne, a niso prijavljene na Zavodu.

SURS anketo izvaja četrtletno, trenutno so na voljo rezultati za drugo četrtletje 2015, za primerjavo z drugimi državami pa so na voljo tudi podatki Eurostata za 2. četrtletje letos. V večini mednarodnih primerjav se za mlade upošteva osebe, ki so stare od 15 do 24 let, zato v nadaljevanju tega poglavja kot mlade analiziramo to starostno skupino.

6.1. Anketna brezposelnost mladih

V Sloveniji je veliko mladih, ki so v starosti od 15 do 24 let še vedno vključeni v izobraževalni sistem, zaradi česar po registrskih podatkih ne morejo biti formalno delovno aktivni ali se prijaviti na Zavodu kot brezposelna oseba. Ker pa anketa o delovni sili upošteva dejanski položaj posameznika na trgu dela, ne njegov formalni status, se določena skupina mladih, ki je na trgu dela že aktivna, večinoma prek študentskega dela, v anketnih podatkih uvršča med delovno aktivne, ne neaktivne. Mladi, ki imajo formalno status dijaka ali študenta, hkrati pa so po anketi delovno aktivni, na nek način zamegljujejo problematiko mladinske brezposelnosti, saj neposredno vplivajo na višjo stopnjo delovne aktivnosti in na nižjo stopnjo brezposelnosti.

Slika: Stopnja anketne brezposelnosti, Slovenija, druga četrtletja 2008 - 2015

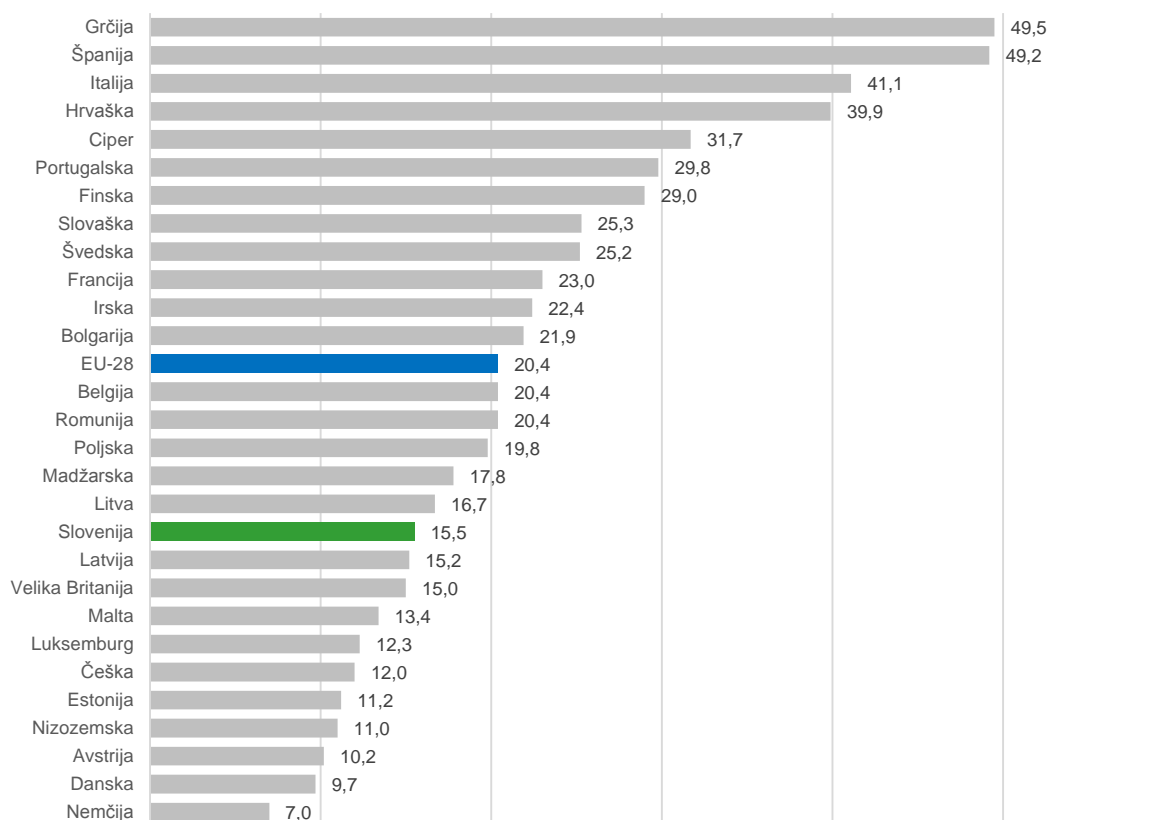

Vir: SURS, 2015o.

Po anketni metodologiji je bilo v drugem četrtletju letos brezposelnih 15,7 % mladih, starih od 15 do 24 let, v starostni skupini od 25 do 29 let pa je bila stopnja 17,7 %. (SURs, 2015o) Najtežje razmere za mlade na trgu dela so bile v letu 2013, ko je bila stopnja anketne brezposelnosti za mlade najvišja – predvsem posledica krize ter sprememb na področju študentskega dela. V zadnjih dveh letih se stopnja brezposelnosti zmanjšuje, vendar je še vedno visoko nad predkrizno ravni.

Razlike med stopnjo mladinske brezposelnosti v članicah EU so velike. V drugem četrtletju letos je bila v starosti od 15 do 24 let skoraj polovica mladih v Grčiji in Španiji brezposelna. Visoka brezposelnost mladih je še v nekaterih drugih državah, za katere je značilen segmentiran trg dela in/ali težke gospodarske razmere. Najnižje stopnje beležijo v državah, kjer trg dela ni močno segmentiran oz. se lahko mladih hitreje in uspešneje vključijo na trg dela. Ta prehod iz šolstva v zaposlitev je dobro urejen, pogosto s sistemom vajeništva, pripravništva ipd. Mladi tako delovne izkušnje pridobivajo že tekom izobraževanja in se spoznajo z bodočimi delodajalci.

Slika: Stopnja anketne brezposelnosti mladih (15-24 let) v članicah EU, 2. četrtletje 2015

Vir: Eurostat, 2015.

7 Povzetek in priporočila

- **Demografski trendi v Sloveniji niso ugodni.** Rodnost se zmanjšuje že več desetletij, posledica je, da se delež mladih v prebivalstvu počasi zmanjšuje.
- **Vedno več mladih se izobražuje na terciarni ravni.** V zadnjih dveh desetletjih se je vpis na univerze in druge visokošolske institucije močno povečal, na drugi strani pa se zmanjšuje zlasti vpis v srednje poklicne šole. Dolgoročno gledano se bodo tako strukturna neskladja med ponudbo in povpraševanjem po delavcih s poklicno izobrazbo še poglobila.
- **V letu 2014 je Slovenija beležila rast BDP v višini 3,0 %, dobri obeti so tudi za prihodnji dve leti.** Kriza, ki se je začela v letu 2008, je močno vplivala na slovensko gospodarstvo in posledično tudi na trg dela. V prvih letih je kriza vplivala predvsem na predelovalne dejavnosti, gradbeništvo ter z njima povezane dejavnosti, v zadnjih letih pa je kriza vplivala tudi na storitveni sektor, tudi na netržne dejavnosti, v okviru teh predvsem zaradi omejitev zaposlovanja zaradi Zakona o urejanju javnih financ. Kljub pozitivnim gospodarskim gibanjem pa so delodajalci pri novem zaposlovanju še vedno previdni.
- **V času krize se je registrirana brezposelnost podvojila, v zadnjih dveh letih pa se zmanjšuje.** Izrazito zmanjšanje povpraševanja delodajalcev po delavcih ter iskanje notranjih kadrovske rezerv je povzročilo precejšen porast brezposelnosti. Kriza je zlasti prizadela delovno intenzivne panoge, sploh gradbeništvo, moške ter druge skupine prebivalstva, ki imajo izrazite težave pri nastopu na trgu dela (invalidi, starejši, mladi).
- **V času krize je število delovno aktivnih mladih (po registrskih virih) upadlo za skoraj 35 %.** To zmanjšanje lahko delno pripišemo demografskim spremembam, v veliki meri pa je to posledica gospodarske krize ter pomanjkanja ustreznih delovnih mest, zlasti za terciarno izobražene mlade. Poleg tega so mladi, ki šele vstopajo na trg dela, pogosto zaposlujejo prek fleksibilnih oblik zaposlovanja, v času krize pa so zaradi tega pogosto prvi, ki izgubijo zaposlitev.
- **Mladi se na Zavodu pogosto prijavijo kot iskalci prve zaposlitve, so nadpovprečno izobraženi ter imajo kljub pomanjkanju izkušenj več možnosti za zaposlitev kot starejši iskalci zaposlitve.** Na Zavodu so v povprečju prijavljeni krajši čas kot drugi iskalci zaposlitve, saj pogosteje sprejmejo zanje ne povsem ustrezno zaposlitev, ob kateri še nadalje iščejo zaposlitev, ki jim bolj ustreza.
- **Mladi se v programe aktivne politike zaposlovanja vključujejo z namenom pridobivanja ustreznih delovnih izkušenj, katerih pomanjkanje je pogosto ovira pri vključevanju na trg dela.** Brezposelni mladi se tako pogosto vključujejo predvsem v programe, kjer lahko pridobijo ustrezne delovne izkušnje, pri tem pa so v povprečju bolj uspešni kot druge starostne skupine brezposelnih.
- **Stopnja registrirane brezposelnosti mladih se znižuje.** Julija letos je bilo v starostni skupini od 15 do 24 let brezposelnih 25,0 % oseb, nadpovprečno visoka pa je bila stopnja brezposelnosti tudi v starostni skupini od 25 do 29 let. Na stopnjo brezposelnosti mladih do 24 let izrazito vpliva sezonska komponenta: visok porast v oktobru ter potem zmanjševanje v naslednjih mesecih. Izjema je leto 2013, ko sta stopnji mladinske brezposelnosti vztrajali na visoki ravni do pomladi 2014.
- **Zmanjšuje se tudi brezposelnost mladih po Anketi o delovni sili.** Stopnja anketne brezposelnosti mladih je izrazito porasla v letu 2013, za stare od 15 do 24 let je bil v drugem četrtletju tega leta že 24,2 %. V letih 2014 in 2015 se je stopnja znižala. Ker anketna metodologija upošteva dejanski, ne pa formalni status na trgu dela, se po anketi med delovno aktivne uvrščajo tudi osebe, ki opravljajo študentsko delo, to pa so predvsem mladi. Zaradi tega

ima študentsko delo velik vpliv na anketno stopnjo brezposelnosti mladih, saj vsakršno zmanjšanje njegovega obsega neposredno vpliva na porast stopnje anketne brezposelnosti mladih.

- **Izvajanje Jamstva za mlade ter pozitivni premiki na trgu dela v letih 2014 in 2015 so vplivali na večje zaposlovanje mladih.** V letu 2014 je število brezposelnih mladih, ki so se zaposlili, poraslo za 23,6 %, medtem ko je zaposlovanje brezposelnih, starih 30 let ali več, poraslo za 9,0 %.
- **Kljub pozitivnim premikom na trgu dela pa je na voljo še vedno premalo ustreznih delovnih mest.** Zaradi tega imajo mladi (ter tudi druge skupine prebivalstva) težave pri iskanju zaposlitve, v primerih, ko se zaposlijo pa so to pogosto fleksibilne zaposlitve, zaradi česar pogosto prehajajo med zaposlenostjo in brezposelnostjo.

7.1. Priporočila

Na podlagi rezultatov analize smo oblikovali priporočila, ki ciljajo na preprečevanje izgube potenciala, ki ga predstavljajo mladi, ki vstopajo na trg dela ter taka, ki se ukvarjajo z reševanjem aktualne situacije brezposelnosti mladih. Zaradi izrazito negativnih demografskih trendov si namreč Slovenija ne more privoščiti, da bi se zaradi sedanjega premajhnega povpraševanja na trgu dela, potencial mladih začel izgubljati in s tem že na srednji rok povzročil krizo na trgu dela zaradi pomanjkanja usposobljene delovne sile. Mladi izgubljajo delovni potencial zaradi ponavljajočih se epizod brezposelnosti, prekarnih zaposlitev na delih, ki so pod ravni in programom dosežene izobrazbe, ali umikanja s trga dela zaradi neuspešnega iskanja zaposlitve. Analize brezposelnosti mladih že vrsto let opozarjajo na neuskladenost mreže izobraževalnih programov na srednješolskem in terciarnem nivoju s potrebami trga dela. Vpis mladih na poklicne in strokovne programe, po katerih trg dela stabilno povprašuje, je vse manjši ali je celo izginil. Mladim je z okrepljenimi storitvami vseživljenjske karijerne orientacije v času šolanja potrebno omogočiti pridobivanje veščin za karierno odločanje, jim ponuditi kvalitetne informacije o poklicih, možnosti spoznavanja poklicev in možnosti zaposlovanja. Storitvam vseživljenjske orientacije je v času šolanja potrebno nameniti dovolj časa ter jih izvajati v skladu s strokovnimi standardi. Promocijo naravoslovnih, tehniških in IKT poklicev je potrebno omogočiti z uvajanjem raziskovalnih vsebin in pristopov k delu v kurikulum.

Potrebno je ponovno uvesti dualni vajeniški sistem v poklicno izobraževanje, saj le-ta omogoča najučinkovitejše povezovanje potreb delodajalcev z izobraževanjem mladih ter hkrati zagotavlja hitro prehajanje v redne zaposlitve. Države, ki so ohranile dualni vajeniški sistem ter visoko vključenost delodajalcev v celotno vertikalno poklicnega in strokovnega izobraževanja, imajo tudi v času krize najnižjo brezposelnost med mladimi v EU. V zadnjih letih se je sicer zmanjšal delež družboslovnih smeri na račun več naravoslovja in tehnike, kar bi bilo potrebno še spodbujati s pomočjo storitev vseživljenjske karijerne orientacije v srednjih šolah in promocije naravoslovja in tehnike med mladimi. Z namenom izboljšanja prehoda mladih iz izobraževanja v zaposlitev je potrebno okrepiti pridobivanje praktičnih izkušenj v času študija ter sistemsko urediti pripravništva na področjih, kjer so le-ta obvezna.

Za spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih mladih je potrebno razviti nove oblike posredovanja v zaposlitev in delo, ki bodo vključevale zastopanje dolgotrajno brezposelnih mladih pri delodajalcih, predizbore kandidatov s pomočjo psihodiagnostike ali kompetenčnih profilov ipd. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih mladih se dosega tudi z učinkovitim izvajanjem aktivne politike zaposlovanja, prilagojenim potrebam ciljnih skupin in posameznikov, ki zagotavljajo trajnejše prehode v zaposlitev.

Predlagamo, da se delodajalce, ki zaposlujejo mlade (ali jih štipendirajo, jim omogočajo pridobivanje praktičnih izkušenj, spodbujajo razvoj podjetniških idej), oziroma skrbijo za medgeneracijski prenos znanja in kompetenc, prepozna kot družbeno odgovorne zaposlovalce in jih medijsko podpre.

Mladi brez poklicne izobrazbe potrebujejo karierno svetovanje za odločitve o vrnitvi v izobraževanje ali vključitev v programe za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, oziroma druge programe neformalnega izobraževanja v povezavi s potrebami trga dela. Skupaj z delodajalci in delodajalskimi združenji bo Zavod oblikoval »tailor – made« programe institucionalnega usposabljanja za poklicne kompetence, ki so aktualne na trgu dela (deficitarni poklici).

V okviru kariernega svetovanja je potrebno razviti metode za prepoznavanje kompetenc in veščin ter jih uporabljati tudi za posredovanje na prosta delovna mesta. Na ta način bodo mladi lažje tržili (delovne) izkušnje in neformalna znanja, ki so jih pridobili v času izobraževanja.

Posebno skrb bo v okviru storitev VKO potrebno posvetiti preprečevanju prehoda v dolgotrajno brezposelnost ter intenziviranju obravnave mladih, ki so že dolgotrajno brezposelni, kar zahteva okrepitev svetovalnega dela na Zavodu.

Mladim je potrebno omogočiti različne možnosti za predstavitev delodajalcem, poleg napotovanj na prosta delovna mesta tudi zaposlitvene sejme, srečanja z delodajalci ali v zadnjem času vedno bolj uveljavljene hitre zmenke z delodajalci.

Podpreti je potrebno razvoj podjetništva, socialnega podjetništva in poslovnega povezovanja ter sodelovanja z metodami so-dela (coworkinga) med mladimi. Do sedaj je bil podjetniški potencial mladih v veliki meri prezrt, zato je potrebno pripraviti celovit nabor ukrepov, ki bodo na ustrezen način podprli mlade z željo po podjetniški poti. Podpora podjetništvu mladih naj vključuje ciljno usmerjene ukrepe, npr. posamezniku prilagojeno usposabljanje za podjetništvo, pomoč na začetku samostojne poti in tekom prvih let po realizaciji le-te, tako v obliki dodatnega usposabljanja, pomoči in spodbude uspešnih podjetnikov, kakor tudi pri širjenju poslovanja.

8 Viri in literatura

Eurostat (2015). Data. Database by themes. Population and social conditions. Labour market (labour). Employment and unemployment (Labour Force Survey) (employ). LFS series – Detailed quarterly survey results (from 1998) (lfsq). Total unemployment – LFS series (lfsq_unemp). Unemployment rates by sex, age and nationality (%) (lfsa_urgan).

Dostopno na:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsq_urgan&lang=en (6.10.2015)

GZS (2015). Koledar dogodkov.

Dostopno na:

<https://www.gzs.si/dogodki/dan-odprtih-vrat-slovenskega-gospodarstva-za-mladino-in-starse-2015->
(6.10.2015)

Juriševič in drugi (2008). Podpora kakovosti in prepoznavnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja. Zastopanost poklicne vzgoje v študijskih programih za učitelje in svetovalne delavce. Zaključno raziskovalno poročilo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Kraigher, Tomaž, Ferk, Barbara (2013). Delovna projekcija prebivalstva Slovenije. Delovni zvezek št. 3/2013, let. XXII. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

MIZŠ (2015). Delovna področja. Direktorat za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih. Srednješolsko izobraževanje. Vpis v srednje šole.

Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednješolsko_izobrazevanje/vpis_v_srednje_šole/vpis_201516/ (6.10.2015)

SURS (1995). Statistični letopis Republike Slovenije, 1995. Ljubljana: SURS.

SURS (2003). Statistični letopis Republike Slovenije, 2003. Ljubljana: SURS.

SURS (2015). SISTAT. Nacionalni računi. Bruto domači proizvod, letni podatki (ESR 2010). Bruto domači proizvod, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0301910S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/03_nacionalni_racun/05_03019_BDP_letni/&lang=2 (29.9.2015)

SURS (2015a). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Prebivalstvo. Število prebivalcev, Slovenija in kohezijski regiji. Prebivalstvo po starosti in spolu, kohezijski regiji, Slovenija, polletno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C1002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/05_05C10_prebivalstvo_kohez/&lang=2 (21.7.2015)

SURS (2015b). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Prebivalstvo. Arhivski podatki. Osnovne skupine prebivalstva do 1. januarja 2008. Osnovne skupine prebivalstva po starosti in spolu, po statistični definiciji prebivalstva iz leta 1996, Slovenija, polletno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05Z2002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/55_arhiv/10_05Z20_skup_preb_do_jan2008/&lang=2 (21.7.2015)

SURS (2015c). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Prebivalstvo. Projekcije. EUROPOP2013. Projekcije prebivalstva EUROPOP2013 za Slovenijo po spolu in starosti, 2013-2080.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05U3003S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/45_projekcije/10_05U30_europop/&lang=2 (21.7.2015)

SURS (2015d). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Prebivalstvo. Socialnoekonomske značilnosti prebivalstva. Izobrazba. Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po izobrazbi, petletnih starostnih skupinah starosti in spolu, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05G2006S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/20_soc_ekon_preb/01_05G20_izobrazba/&lang=2 (1.10.2015)

SURS (2015e). Popis 2002. Rezultati za Slovenijo. Prebivalstvo. Izobrazba. Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi, starosti in spolu, Slovenija, Popis 2002.

Dostopno na:

http://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=SLO&st=17 (1.10.2015)

SURS (2015f). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Izobraževanje. Srednješolsko izobraževanje. Konec šolskega leta (mladina). Dijaki po letnikih, vrsti izobraževanja, spolu in uspešnosti, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0953306S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/07_srednjesol_izobraz/02_09533_kon_sol_leta_mlad/&lang=2 (5.10.2015)

SURS (2015g). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Izobraževanje. Srednješolsko izobraževanje. Konec šolskega leta (mladina). Dijaki po letnikih, področju izobraževanja, spolu in uspešnosti, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0953307S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/07_srednjesol_izobraz/02_09533_kon_sol_leta_mlad/&lang=2 (5.10.2015)

SURS (2015h). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Izobraževanje. Terciarno izobraževanje. Vpisani v terciarno izobraževanje - splošni pregled. Študentje terciarnega izobraževanja po področjih izobraževanja (KLASIUS_P), spolu, načinu študija in vrsti izobraževanja, Slovenija, letno.

Dostopno na:

<http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/varval.asp?ma=0955010S&ti=&path=%2E%2E%2FDatabase%2FDem%5Fsoc%2F09%5Fizobrazevanje%2F08%5Fterciarno%5Fizobraz%2F01%5F09550%5Fvpisani%5Fsplosno%2F&xu=&p=&lang=2> (5.10.2015)

SURS (2015i). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Izobraževanje. Terciarno izobraževanje. Vpisani v terciarno izobraževanje - splošni pregled. Študentje terciarnega izobraževanja po vrsti izobraževanja in načinu študija, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0955001S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/08_terciarno_izobraz/01_09550_vpisani_splosno/&lang=2 (5.10.2015)

SURS (2015j). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Trg dela. Delovno aktivno prebivalstvo po registrskih virih - strukturni podatki. Starost. Delovno aktivno prebivalstvo po dejavnosti (SKD 2008), petletnih starostnih skupinah in spolu, Slovenija, letno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0764601S&ti=&path=../Database/Dem_soc/07_trg_dela/06_akt_preb_reg_viri_strukturni/01_07646_del_aktivni_starost/&lang=2 (21.7.2015)

SURS (2015k). Delovno aktivno prebivalstvo po doseženi izobrazbi in starostni skupini, Slovenija, december 2014. Interna dokumentacija. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije (Jerneja Čuk).

SURS (2015l). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Trg dela. Aktivno prebivalstvo po registrskih virih. Aktivno prebivalstvo, mesečni podatki. Delovno aktivno prebivalstvo, registrirane brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah in statističnih regijah, Slovenija, mesečno.

Dostopno na:

<http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/varval.asp?ma=0700990S&ti=&path=%2E%2E%2FDatabase%2FDem%5Fsoc%2F07%5Ftrg%5Fdela%2F05%5Fakt%5Fpreb%5Fpo%5Fregis%5Fvirih%2F01%5F07009%5Faktivno%5Fpreb%5Fmesečno%2F&xu=&yp=&lang=2> (2.10.2015)

SURS (2015m). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Trg dela. Aktivno prebivalstvo po registrskih virih. Aktivno prebivalstvo, mesečni podatki. Delovno aktivno prebivalstvo, registrirane brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti po statističnih regijah prebivališča in spolu, Slovenija, mesečno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0700950S&ti=&path=../Database/Dem_soc/07_trg_dela/05_akt_preb_po_regis_virih/01_07009_aktivno_preb_mesečno/&lang=2 (2.10.2015)

SURS (2015n). Metodološka pojasnila. Aktivno prebivalstvo (po anketi o delovni sili), Slovenija.

Dostopno na:

<http://www.stat.si/StatWeb/Common/PrikaziDokument.ashx?IdDatoteke=7788> (2.10.2015)

SURS (2015o). SISTAT. Demografsko in socialno področje. Aktivno prebivalstvo po Anketi o delovni sili. Aktivno prebivalstvo po Anketi o delovni sili - četrletni podatki. Delovno sposobni glede na aktivnost in mere aktivnosti po starostnih skupinah, spolu in kohezijskih regijah, Slovenija, četrletno.

Dostopno na:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0762003S&ti=&path=../Database/Dem_soc/07_trg_dela/02_0708_akt_preb_po_anketi/01_07620_akt_preb_ADS_cetrletno/&lang=2 (2.10.2015)

UMAR (2015). Napovedi. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2015.

Dostopno na:

http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/analiza/jesenska_napoved_2015/JNGG2015-splet1.pdf (29.9.2015).

Zakon (2015). Zakon o urejanju trga dela. Uradni list Republike Slovenije.

Dostopno na:

<https://www.uradni-list.si/1/content?id=100223> (21.7.2015)

ZRSZ (2015). Število in struktura registriranih brezposelnih oseb. Interna dokumentacija. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (Romana Mrzlikar, Viljem Spruk).

9 Priloga

Tabela: Aktivnost mladih, stanje konec meseca

	XII 2008	XII 2009	XII 2010	XII 2011	XII 2012	XII 2013	XII 2014	VII 2015
Delovno aktivni, skupaj	161.547	142.168	132.483	123.438	112.896	105.150	105.711	104.943
15 do 19 let	3.446	1.977	1.691	1.576	1.372	1.281	1.626	26.280
20 do 24 let	46.225	37.666	33.616	30.329	26.271	23.174	24.065	
25 do 29 let	111.876	102.525	97.176	91.533	85.253	80.695	80.020	78.663
Stopnja registrirane brezposelnosti, v %								
15 do 24 let	-	-	24,4	24,8	28,3	33,8	30,5	25,0
25 do 29 let	-	-	14,4	15,4	16,6	19,9	19,1	16,9
Registrirani brezposelni, skupaj	18.223	27.424	27.694	27.128	27.850	32.523	30.151	24.770
15 do 19 let	1.394	1.783	1.595	1.508	1.712	2.007	2.041	1.423
20 do 24 let	7.005	10.276	9.817	8.992	9.184	10.500	9.239	7.330
25 do 29 let	9.824	15.365	16.282	16.628	16.954	20.016	18.871	16.017

Vir: SURS 2015j, 2015i; ZRSZ 2015.

Tabela: Strukturne značilnosti registriranih brezposelnih mladih

	XII 2008	XII 2009	XII 2010	XII 2011	XII 2012	XII 2013	XII 2014	IX 2015
MLADI, SKUPAJ	18.223	27.424	27.694	27.128	27.850	32.523	30.151	22.934
po starosti								
15 do 19 let	1.394	1.783	1.595	1.508	1.712	2.007	2.041	1.322
20 do 24 let	7.005	10.276	9.817	8.992	9.184	10.500	9.239	6.795
25 do 29 let	9.824	15.365	16.282	16.628	16.954	20.016	18.871	14.817
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	11.926	15.933	15.386	14.491	16.807	18.220	15.528	8.363
6 do 11 mesecev	2.170	5.651	4.249	4.186	3.346	5.503	4.983	5.915
12 do 23 mesecev	2.300	3.970	5.532	4.977	4.363	5.243	6.001	5.194
24 mesecev ali več	1.827	1.870	2.527	3.474	3.334	3.557	3.639	3.462
po izobrazbi								
OŠ ali manj	4.542	6.369	6.428	6.778	6.463	7.251	7.167	5.993
nižja, srednje poklicna	4.458	6.964	6.343	5.976	5.952	6.279	5.519	4.119
srednja teh., strokovna, splošna	7.051	10.497	10.851	9.765	10.283	12.384	11.372	8.085
visokošolska I., II. in III. st.	2.172	3.594	4.072	4.609	5.152	6.609	6.093	4.737
po spolu								
moški	8.293	13.971	14.087	13.202	13.786	15.888	13.945	10.035
ženske	9.930	13.453	13.607	13.926	14.064	16.635	16.206	12.899
po razlogu prijave								
iztek zaposlitve za določen čas	5.737	9.370	8.986	9.555	10.205	11.346	10.134	8.181
stečaj delodajalca	112	306	271	263	199	155	100	61
trajno presežni delavci	524	1.694	1.414	1.326	1.380	1.412	1.142	907
iskalec prve zaposlitve	8.406	11.759	12.854	12.210	13.373	17.121	16.610	11.947
drugo	3.444	4.295	4.169	3.774	2.693	2.489	2.165	1.838
prejemniki denarnih prejemkov								
DN - denarno nadomestilo	1.551	2.339	1.958	2.394	2.732	2.686	2.291	1.775
DSP - denarna socialna pomoč	8.425	12.004	13.737	12.881	10.121	11.757	13.126	10.543
invalidnost								
JE invalid	721	818	799	816	706	707	706	631
po glavnih poklicnih skupinah								
0 vojaški poklici	21	43	36	33	33	35	25	19
1 zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	40	75	97	131	111	132	108	97
2 strokovnjaki	554	929	943	1.207	1.278	1.469	1.336	1.242
3 tehniki in drugi strokovni sodelavci	732	1.487	1.459	1.414	1.510	1.706	1.426	1.148
4 uradniki	758	1.249	1.197	1.213	1.130	1.250	1.103	965
5 poklici za storitve, prodajalci	1.877	3.206	3.340	3.208	3.073	3.545	3.118	2.782
6 kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	47	73	81	79	77	80	98	60
7 poklici za neindustrijski način dela	1.439	2.736	2.312	2.230	2.287	2.356	2.031	1.340
8 upravljalci strojev in naprav, ind. izdelovalci in sestavljalci	1.013	1.451	1.346	1.355	1.270	1.270	1.039	744

9 poklici za preprosta dela	2.095	3.031	2.811	2.872	2.970	2.996	2.891	2.313
ni podatka	9.647	13.144	14.072	13.386	14.111	17.684	16.976	12.224

po območni službi prijave

OS Celje	2.236	3.385	3.125	2.976	3.006	3.506	3.219	2.384
OS Koper	858	1.357	1.488	1.568	1.599	1.865	1.731	1.225
OS Kranj	1.070	1.660	1.748	1.767	1.963	2.429	2.059	1.381
OS Ljubljana	3.137	5.262	6.060	5.999	6.941	8.558	8.063	6.518
OS Maribor	3.113	4.348	4.199	4.107	3.645	4.062	3.903	2.896
OS Murska Sobota	2.037	2.642	2.462	2.249	2.035	2.277	2.321	1.695
OS Nova Gorica	691	1.137	1.202	1.205	1.244	1.516	1.275	940
OS Novo mesto	881	1.260	1.304	1.584	1.746	1.981	1.620	1.461
OS Ptuj	986	1.658	1.500	1.309	1.184	1.278	1.255	847
OS Sevnica	674	992	1.051	995	1.103	1.333	1.143	937
OS Trbovlje	729	1.069	1.038	1.066	1.190	1.337	1.220	1.000
OS Velenje	1.811	2.654	2.517	2.303	2.194	2.381	2.342	1.650

po statistični regiji stalnega bivališča

Vzhodna Slovenija	13.295	19.199	18.286	17.695	17.633	20.038	18.737	14.230
Jugovzhodna Slovenija	1.323	1.875	1.917	2.187	2.500	2.831	2.404	2.144
Koroška	905	1.400	1.312	1.080	1.135	1.279	1.149	870
Podravska	4.076	5.938	5.573	5.264	4.713	5.264	5.066	3.691
Pomurska	2.068	2.683	2.493	2.302	2.108	2.369	2.394	1.756
Posavska	763	1.107	1.147	1.091	1.202	1.482	1.271	1.024
Primorsko-notranjska	369	548	557	566	638	792	701	489
Savinjska	3.094	4.618	4.297	4.180	4.176	4.731	4.563	3.266
Zasavska	697	1.030	990	1.025	1.161	1.290	1.189	990
Zahodna Slovenija	4.903	8.143	9.033	8.747	9.852	12.172	11.122	8.531
Gorenjska	1.078	1.680	1.753	1.756	2.050	2.499	2.118	1.450
Goriška	701	1.160	1.225	1.205	1.301	1.583	1.367	1.012
Obalno-kraška	607	948	1.054	1.102	1.127	1.310	1.258	894
Osrednjeslovenska	2.517	4.355	5.001	4.684	5.374	6.780	6.379	5.175
Občina izven RS	25	82	375	686	365	313	292	173

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Strukturne značilnosti registriranih brezposelnih mladih
delež posamezne kategorije med vsemi mladimi, v %

	XII 2008	XII 2009	XII 2010	XII 2011	XII 2012	XII 2013	XII 2014	IX 2015
MLADI, SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
po starosti								
15 do 19 let	7,6	6,5	5,8	5,6	6,1	6,2	6,8	5,8
20 do 24 let	38,4	37,5	35,4	33,1	33,0	32,3	30,6	29,6
25 do 29 let	53,9	56,0	58,8	61,3	60,9	61,5	62,6	64,6
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	65,4	58,1	55,6	53,4	60,3	56,0	51,5	36,5
6 do 11 mesecev	11,9	20,6	15,3	15,4	12,0	16,9	16,5	25,8
12 do 23 mesecev	12,6	14,5	20,0	18,3	15,7	16,1	19,9	22,6
24 mesecev ali več	10,0	6,8	9,1	12,8	12,0	10,9	12,1	15,1
po izobrazbi								
OŠ ali manj	24,9	23,2	23,2	25,0	23,2	22,3	23,8	26,1
nižja, srednje poklicna	24,5	25,4	22,9	22,0	21,4	19,3	18,3	18,0
srednja teh., strokovna, splošna	38,7	38,3	39,2	36,0	36,9	38,1	37,7	35,3
visokošolska I., II. in III. st.	11,9	13,1	14,7	17,0	18,5	20,3	20,2	20,7
po spolu								
moški	45,5	50,9	50,9	48,7	49,5	48,9	46,3	43,8
ženske	54,5	49,1	49,1	51,3	50,5	51,1	53,7	56,2
po razlogu prijave								
iztek zaposlitve za določen čas	31,5	34,2	32,4	35,2	36,6	34,9	33,6	35,7
stečaj delodajalca	0,6	1,1	1,0	1,0	0,7	0,5	0,3	0,3
trajno presežni delavci	2,9	6,2	5,1	4,9	5,0	4,3	3,8	4,0
iskalec prve zaposlitve	46,1	42,9	46,4	45,0	48,0	52,6	55,1	52,1
drugo	18,9	15,7	15,1	13,9	9,7	7,7	7,2	8,0
prejemniki denarnih prejemkov								
DN - denarno nadomestilo	8,5	8,5	7,1	8,8	9,8	8,3	7,6	7,7
DSP - denarna socialna pomoč	46,2	43,8	49,6	47,5	36,3	36,1	43,5	46,0
invalidnost								
JE invalid	4,0	3,0	2,9	3,0	2,5	2,2	2,3	2,8
po glavnih poklicnih skupinah								
0 vojaški poklici	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1 zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
2 strokovnjaki	3,0	3,4	3,4	4,4	4,6	4,5	4,4	5,4
3 tehniki in drugi strokovni sodelavci	4,0	5,4	5,3	5,2	5,4	5,2	4,7	5,0
4 uradniki	4,2	4,6	4,3	4,5	4,1	3,8	3,7	4,2
5 poklici za storitve, prodajalci	10,3	11,7	12,1	11,8	11,0	10,9	10,3	12,1
6 kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
7 poklici za neindustrijski način dela	7,9	10,0	8,3	8,2	8,2	7,2	6,7	5,8
8 upravljalci strojev in naprav, ind. izdelovalci in sestavljalci	5,6	5,3	4,9	5,0	4,6	3,9	3,4	3,2

9 poklici za preprosta dela	11,5	11,1	10,2	10,6	10,7	9,2	9,6	10,1
ni podatka	52,9	47,9	50,8	49,3	50,7	54,4	56,3	53,3

po območni službi prijave

OS Celje	12,3	12,3	11,3	11,0	10,8	10,8	10,7	10,4
OS Koper	4,7	4,9	5,4	5,8	5,7	5,7	5,7	5,3
OS Kranj	5,9	6,1	6,3	6,5	7,0	7,5	6,8	6,0
OS Ljubljana	17,2	19,2	21,9	22,1	24,9	26,3	26,7	28,4
OS Maribor	17,1	15,9	15,2	15,1	13,1	12,5	12,9	12,6
OS Murska Sobota	11,2	9,6	8,9	8,3	7,3	7,0	7,7	7,4
OS Nova Gorica	3,8	4,1	4,3	4,4	4,5	4,7	4,2	4,1
OS Novo mesto	4,8	4,6	4,7	5,8	6,3	6,1	5,4	6,4
OS Ptuj	5,4	6,0	5,4	4,8	4,3	3,9	4,2	3,7
OS Sevnica	3,7	3,6	3,8	3,7	4,0	4,1	3,8	4,1
OS Trbovlje	4,0	3,9	3,7	3,9	4,3	4,1	4,0	4,4
OS Velenje	9,9	9,7	9,1	8,5	7,9	7,3	7,8	7,2

po statistični regiji stalnega bivališča

Vzhodna Slovenija	73,0	70,0	66,0	65,2	63,3	61,6	62,1	62,0
Jugovzhodna Slovenija	7,3	6,8	6,9	8,1	9,0	8,7	8,0	9,3
Koroška	5,0	5,1	4,7	4,0	4,1	3,9	3,8	3,8
Podravska	22,4	21,7	20,1	19,4	16,9	16,2	16,8	16,1
Pomurska	11,3	9,8	9,0	8,5	7,6	7,3	7,9	7,7
Posavska	4,2	4,0	4,1	4,0	4,3	4,6	4,2	4,5
Primorsko-notranjska	2,0	2,0	2,0	2,1	2,3	2,4	2,3	2,1
Savinjska	17,0	16,8	15,5	15,4	15,0	14,5	15,1	14,2
Zasavska	3,8	3,8	3,6	3,8	4,2	4,0	3,9	4,3
Zahodna Slovenija	26,9	29,7	32,6	32,2	35,4	37,4	36,9	37,2
Gorenjska	5,9	6,1	6,3	6,5	7,4	7,7	7,0	6,3
Goriška	3,8	4,2	4,4	4,4	4,7	4,9	4,5	4,4
Obalno-kraška	3,3	3,5	3,8	4,1	4,0	4,0	4,2	3,9
Osrednjeslovenska	13,8	15,9	18,1	17,3	19,3	20,8	21,2	22,6
Občina izven RS	0,1	0,3	1,4	2,5	1,3	1,0	1,0	0,8

Vir: ZRSZ 2015.

**Tabela: Strukturne značilnosti registriranih brezposelnih mladih
delež mladih med vsemi brezposelnimi v kategoriji, v %**

	XII 2008	XII 2009	XII 2010	XII 2011	XII 2012	XII 2013	XII 2014	IX 2015
MLADI	27,5	28,4	25,2	24,1	23,6	26,2	25,2	21,9
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	44,6	39,9	33,7	37,6	35,4	41,3	39,1	32,0
6 do 11 mesecev	24,8	25,3	25,1	23,9	19,9	26,9	25,4	29,9
12 do 23 mesecev	21,2	26,9	22,3	19,2	21,6	21,3	25,7	24,0
24 mesecev ali več	9,2	9,5	11,2	11,3	9,9	10,2	9,9	9,3
po izobrazbi								
OŠ ali manj	19,7	20,3	18,8	19,8	18,7	20,9	20,8	19,9
nižja, srednje poklicna	22,5	23,2	18,8	17,5	16,7	17,6	16,5	14,5
srednja teh., strokovna, splošna	41,7	41,8	36,9	32,8	33,2	36,2	34,8	28,4
visokošolska I., II. in III. st.	33,8	35,8	31,8	31,3	30,5	33,9	32,1	26,6
po spolu								
moški	25,5	27,8	24,0	22,2	21,8	24,6	23,3	20,0
ženske	29,5	29,0	26,6	26,2	25,6	28,0	27,2	23,6
po razlogu prijave								
iztek zaposlitve za določen čas	25,1	28,0	24,2	23,3	22,2	22,5	20,3	18,2
stečaj delodajalca	2,9	3,6	3,4	2,9	2,4	2,2	1,5	1,1
trajno presežni delavci	4,7	8,6	5,9	6,0	6,0	6,4	5,8	5,3
iskalec prve zaposlitve	76,8	79,6	78,3	75,2	75,6	77,6	75,0	68,0
drugo	19,7	21,2	17,0	15,4	11,5	11,1	10,4	9,5
prejemniki denarnih prejemkov								
DN - denarno nadomestilo	9,8	8,1	6,4	7,5	9,1	10,4	10,5	9,6
DSP - denarna socialna pomoč	39,0	43,5	39,3	36,4	32,6	32,6	32,8	27,9
invalidnost								
JE invalid	6,5	6,2	5,4	4,8	4,0	3,9	4,0	3,8
po glavnih poklicnih skupinah								
0 vojaški poklici	72,4	71,7	67,9	58,9	56,9	47,9	34,2	32,8
1 zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	5,2	6,3	5,8	6,6	4,9	5,8	4,8	4,6
2 strokovnjaki	18,1	19,0	15,0	16,3	16,1	17,4	16,4	15,3
3 tehniki in drugi strokovni sodelavci	16,1	19,8	14,8	13,7	14,1	15,6	14,3	12,2
4 uradniki	16,1	18,3	14,2	14,2	12,9	14,0	12,6	11,2
5 poklici za storitve, prodajalci	23,8	28,1	24,0	22,4	20,9	21,7	19,6	18,3
6 kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	9,7	12,2	12,2	11,5	10,7	11,5	12,5	9,4
7 poklici za neindustrijski način dela	16,7	17,6	13,0	12,5	12,0	12,6	11,7	10,1
8 upravljalci strojev in naprav, ind. izdelovalci in sestavljalci	17,1	15,7	13,7	13,5	12,4	13,3	11,9	10,3
9 poklici za preprosta dela	15,4	15,7	13,8	13,6	13,3	13,2	12,8	11,6
ni podatka	58,0	65,5	66,5	65,1	66,1	69,7	68,1	60,9

po območni službi prijave								
OS Celje	29,1	32,2	27,0	25,8	24,4	27,0	25,8	21,5
OS Koper	23,8	26,3	23,3	22,2	20,8	22,3	21,9	17,9
OS Kranj	23,5	24,3	21,2	21,9	22,8	26,8	24,8	20,5
OS Ljubljana	23,1	25,3	23,1	21,7	22,6	25,7	24,7	21,6
OS Maribor	28,9	30,1	27,0	24,9	23,2	24,8	24,4	21,0
OS Murska Sobota	28,3	23,8	24,0	23,5	22,6	24,6	23,5	20,6
OS Nova Gorica	26,9	27,1	23,6	22,7	21,6	25,5	23,7	19,9
OS Novo mesto	28,4	28,1	24,8	26,2	25,5	27,9	25,7	25,0
OS Ptuj	31,5	34,2	30,9	27,2	25,4	28,5	29,6	25,0
OS Sevnica	25,0	25,9	23,9	22,1	22,4	26,8	24,8	23,1
OS Trbovlje	31,8	32,7	30,0	28,3	29,1	30,2	29,0	25,9
OS Velenje	35,6	36,7	29,0	28,7	28,1	30,4	31,1	27,1
po statistični regiji stalnega bivališča								
Vzhodna Slovenija	29,8	30,3	26,8	25,6	24,9	27,3	26,4	23,0
Jugovzhodna Slovenija	29,7	29,2	26,4	26,8	27,2	29,3	27,1	25,8
Koroška	33,1	34,9	28,2	26,1	27,1	29,4	30,0	27,5
Podravska	29,4	30,9	27,5	25,0	23,3	25,4	25,2	21,6
Pomurska	28,5	24,1	24,1	23,9	23,2	25,4	24,1	21,1
Posavska	26,2	26,8	24,3	22,6	22,4	27,1	25,5	23,3
Primorsko-notranjska	27,9	28,3	23,2	21,6	22,0	25,5	24,2	19,6
Savinjska	31,3	34,1	27,9	27,5	26,4	28,7	27,9	23,0
Zasavska	32,3	33,6	30,2	28,6	29,3	30,3	29,3	26,3
Zahodna Slovenija	22,7	24,7	22,1	20,9	21,3	24,5	23,4	20,1
Gorenjska	23,6	24,5	21,2	21,8	23,4	27,1	25,0	20,9
Goriška	27,0	27,3	23,8	22,7	22,2	26,0	24,6	20,9
Obalno-kraška	22,5	24,9	22,9	21,8	19,9	21,1	21,3	17,5
Osrednjeslovenska	21,5	24,2	21,9	19,9	20,8	24,2	23,1	20,3
Občina izven RS	31,3	28,9	44,6	41,7	30,3	31,9	32,1	30,1

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Vzrok prijave mladih v evidenco brezposelnih

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-IX 2015
Novoprijavljeni, skupaj	32.763	46.494	41.501	37.180	37.243	40.706	38.259	21.823
Iskalec prve zaposlitve	11.359	15.146	15.013	12.463	14.302	16.639	16.077	6.899
Iskalec ponovne zaposlitve	21.404	31.348	26.488	24.717	22.941	24.067	22.182	14.924
Iztek zaposlitve za določen čas	12.835	19.033	15.572	16.723	16.942	18.316	16.958	11.371
Neizpolnjevanje obveznosti delodajalca	41	102	140	142	135	124	93	77
Nesposobnost delavca	49	49	41	60	45	60	56	55
Neuspešno poskusno delo	71	98	76	77	99	96	135	116
Pisni sporazum	3.192	3.508	2.752	2.228	1.800	1.692	1.836	1.240
Prenehanje poslovanja	12	17	468	690	774	756	662	474
Stečaj podjetja	244	608	511	615	311	307	201	75
Trajni presežki	1.052	3.798	2.633	2.442	2.554	2.488	2.082	1.407
Drugo	3.908	4.135	4.295	1.740	281	228	159	109
Struktura, v %								
Novoprijavljeni, skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Iskalec prve zaposlitve	34,7	32,6	36,2	33,5	38,4	40,9	42,0	31,6
Iskalec ponovne zaposlitve	65,3	67,4	63,8	66,5	61,6	59,1	58,0	68,4
Iztek zaposlitve za določen čas	39,2	40,9	37,5	45,0	45,5	45,0	44,3	52,1
Neizpolnjevanje obveznosti delodajalca	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,4
Nesposobnost delavca	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3
Neuspešno poskusno delo	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,5
Pisni sporazum	9,7	7,5	6,6	6,0	4,8	4,2	4,8	5,7
Prenehanje poslovanja	0,0	0,0	1,1	1,9	2,1	1,9	1,7	2,2
Stečaj podjetja	0,7	1,3	1,2	1,7	0,8	0,8	0,5	0,3
Trajni presežki	3,2	8,2	6,3	6,6	6,9	6,1	5,4	6,4
Drugo	11,9	8,9	10,3	4,7	0,8	0,6	0,4	0,5

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Vzrok odjave mladih iz evidence brezposelnih

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-IX 2015
Skupaj odliv	32.654	34.982	38.315	34.645	33.432	32.590	37.032	26.307
Zaposlitev	19.089	19.769	22.582	22.128	19.567	20.827	25.742	18.514
Kršitev obveznosti	5.286	5.666	6.154	6.614	8.673	6.314	5.467	4.140
Prehod v neaktivnost	4.090	5.085	5.125	3.374	2.648	2.918	3.428	1.926
Lastna volja in ostalo	2.429	2.011	1.942	2.497	2.491	2.381	2.322	1.684
Prehod v druge evidence zavoda	1.760	2.451	2.512	32	53	150	73	43
Struktura v %								
Skupaj odliv	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zaposlitev	58,5	56,5	58,9	63,9	58,5	63,9	69,5	70,4
Kršitev obveznosti	16,2	16,2	16,1	19,1	25,9	19,4	14,8	15,7
Prehod v neaktivnost	12,5	14,5	13,4	9,7	7,9	9,0	9,3	7,3
Lastna volja in ostalo	7,4	5,7	5,1	7,2	7,5	7,3	6,3	6,4
Prehod v druge evidence zavoda	5,4	7,0	6,6	0,1	0,2	0,5	0,2	0,2

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Strukturne značilnosti registriranih brezposelnih mladih, ki so se zaposlili

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-IX 2015
Skupaj ZAPOSILITEV	19.089	19.769	22.582	22.128	19.567	20.827	25.742	18.514
po starosti								
15 do 19 let	1.155	890	975	844	680	692	1.004	719
20 do 24 let	6.936	7.132	7.806	7.522	6.095	6.082	7.810	5.614
25 do 29 let	10.998	11.747	13.801	13.762	12.792	14.053	16.928	12.181
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	13.048	14.336	13.864	14.258	12.575	12.433	14.904	11.153
6 do 11 mesecev	3.049	3.636	5.250	4.391	3.548	5.407	5.922	3.786
12 do 23 mesecev	1.993	1.374	2.981	2.637	2.372	2.124	3.813	2.684
24 mesecev ali več	999	423	487	842	1.072	863	1.103	891
po izobrazbi								
OŠ ali manj	2.934	2.861	3.167	3.327	2.953	3.118	3.820	2.967
nižja, srednje poklicna	4.689	5.507	5.833	5.623	4.453	4.448	5.147	3.527
srednja teh., strokovna, splošna	7.047	7.195	8.214	8.153	7.188	7.511	9.875	6.679
visokošolska I., II. in III. st.	4.419	4.206	5.368	5.025	4.973	5.750	6.900	5.341
po spolu								
moški	8.101	9.807	11.620	11.771	10.125	11.089	13.954	9.750
ženske	10.988	9.962	10.962	10.357	9.442	9.738	11.788	8.764
po trajanju brezposelnosti (v mesecih)								
trajanje brezposelnosti (v mes.)	6,2	4,8	6,0	6,1	6,6	6,4	7,0	7,0

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Strukturne značilnosti registriranih brezposelnih mladih, ki so se zaposlili
delež posamezne kategorije med vsemi zaposlenimi mladimi, v %

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-V 2015
Skupaj ZAPOSILITEV	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
po starosti								
15 do 19 let	6,1	4,5	4,3	3,8	3,5	3,3	3,9	3,9
20 do 24 let	36,3	36,1	34,6	34,0	31,1	29,2	30,3	30,3
25 do 29 let	57,6	59,4	61,1	62,2	65,4	67,5	65,8	65,8
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	68,4	72,5	61,4	64,4	64,3	59,7	57,9	60,2
6 do 11 mesecev	16,0	18,4	23,2	19,8	18,1	26,0	23,0	20,4
12 do 23 mesecev	10,4	7,0	13,2	11,9	12,1	10,2	14,8	14,5
24 mesecev ali več	5,2	2,1	2,2	3,8	5,5	4,1	4,3	4,8
po izobrazbi								
OŠ ali manj	15,4	14,5	14,0	15,0	15,1	15,0	14,8	16,0
nižja, srednje poklicna	24,6	27,9	25,8	25,4	22,8	21,4	20,0	19,1
srednja teh., strokovna, splošna	36,9	36,4	36,4	36,8	36,7	36,1	38,4	36,1
visokošolska I., II. in III. st.	23,1	21,3	23,8	22,7	25,4	27,6	26,8	28,8
po spolu								
moški	42,4	49,6	51,5	53,2	51,7	53,2	54,2	52,7
ženske	57,6	50,4	48,5	46,8	48,3	46,8	45,8	47,3

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Brezposelni mladi, vključeni v ukrepe APZ

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-IX 2015
Skupaj VKLJUČITVE	9.275	16.772	22.610	13.633	9.805	13.365	15.034	9.026
po trajanju brezposelnosti								
0 do 5 mesecev	4.153	9.590	9.972	7.178	3.989	4.338	5.592	3.548
6 do 11 mesecev	1.849	4.015	6.672	3.061	2.536	5.380	4.444	2.445
12 mesecev ali več	3.273	3.167	5.966	3.394	3.280	3.647	4.998	3.033
po izobrazbi								
OŠ ali manj	1.937	3.584	4.188	2.572	1.670	2.018	2.519	1.310
nižja, srednje poklicna	1.919	3.903	5.045	2.639	1.732	2.307	2.326	1.264
srednja teh., strokovna, splošna	3.504	5.953	8.642	5.281	3.807	5.270	5.939	3.348
visokošolska I., II. in III. st.	1.915	3.332	4.735	3.141	2.596	3.770	4.250	3.104
po spolu								
moški	3.761	8.253	12.021	7.324	5.027	6.845	6.810	3.856
ženske	5.514	8.519	10.589	6.309	4.778	6.520	8.224	5.170
vključeni mladi po ukrepih APZ								
Ukrep 1: Usposabljanje in izobraževanje	6.416	9.990	12.343	7.130	4.050	7.166	12.185	7.686
Ukrep 3: Spodbude za zaposlitev	313	1.945	2.008	1.099	209	1.772	1.311	1
Ukrep 4: Kreiranje novih delovnih mest	1.162	1.135	2.125	591	3.696	1.746	1.466	1.339
Ukrep 5: Spodbujanje samozaposlovanja	1.384	3.702	6.134	4.813	1.850	2.681	72	-
delež mladih med vsemi vključenimi v posamezen ukrep, v %								
Ukrep 1: Usposabljanje in izobraževanje	49,4	46,4	42,7	41,2	32,7	38,2	47,9	49,9
Ukrep 3: Spodbude za zaposlitev	30,1	43,4	46,1	39,9	11,2	36,4	35,5	-
Ukrep 4: Kreiranje novih delovnih mest	25,4	23,7	31,5	19,4	55,5	29,9	20,0	21,7
Ukrep 5: Spodbujanje samozaposlovanja	28,5	34,0	31,5	30,7	22,4	24,2	19,7	-
skupaj	39,5	40,2	38,0	35,1	33,6	32,9	40,8	41,8

Vir: ZRSZ 2015.

Tabela: Brezposelni mladi, vključeni v ukrepe APZ po ukrepih/programih

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	I-IX 2015
Skupaj VKLJUČITVE	9.275	16.772	22.610	13.633	9.805	13.365	15.034	9.026
Ukrep 1: Usposabljanje in izobraževanje	6.416	9.990	12.343	7.130	4.050	7.166	12.185	7.686
1.1.1.1. NPK- Priprave na potrjevanje					474	607	655	320
1.1.1.2. NPK Potrjevanje					389	525	502	345
1.1.2.1. Institucionalno usposabljanje					1.411	2.280	5.005	2.128
1.1.2.2. PUM Projektno učenje za mlade					201	66		
1.1.2.2. Vključitev brezposelnih oseb v podpirne in razvojne programe						260		
1.1.2.3. Iz faksa takoj praksa								765
1.1.2.3. Vključitev brezposelnih oseb v podpirne in razvojne programe			176	630	484			
1.1.2.4. Za Pokolpje - aktivno in dejavno					310	263	120	183
1.1.2.5. UŽU Usposabljanje za življenjsko uspešnost				194	71			
1.1.2.6. PUM Projektno učenje za mlade 2013-2015						663	153	
1.1.4.1. Delovni preizkus								924
1.1.4.2. Usposabljanje na delovnem mestu								2.338
1.1.4.4. Usposabljanje na delovnem mestu 2012/2013				672	2.577	2.898		
1.1.4.5. Delovni preizkus							1.689	179
1.2.1.1. Programi formalnega izobraževanja								55
1.2.1.1. Programi formalnega izobraževanja 2011/2012				20				
1.2.1.2. Programi formalnega izobraževanja 2012/2013				104	147	38		
1.2.1.3. Programi formalnega izobraževanja 2014/2015						131	36	
1.2.2. UŽU	14	222	182	169				
1.3.4. Vključitev brezposelnih oseb v nove in razvojne projekte	9	71	64	147				
2.1.1. Programi institucionalnega usposabljanja	1.970	3.296	3.124	1.313				
2.1.2.1. Priprava za potrjevanje NPK			510	232				
2.1.2.2. Potrjevanje NPK	86	159	390	183				
2.1.3. Programi institucionalnega usposabljanja 2011			539	35				
2.1.4. Priprava za potrjevanje NPK 2011				70	28			
2.2.1. Delovni preizkus	1.096	1.577	2.880	94				
2.2.3. Usposabljanje na delovnem mestu 2007/2008	609							
2.2.4. Usposabljanje na delovnem mestu za leto 2008	1.160	906						
2.2.4.1. Usposabljanje na delovnem mestu za leto 2009/2010	1240	6						
2.2.4.2. Usposabljanje na delovnem mestu 2009/2011	203	2.395	2.806	3				
2.2.4.3. Usposabljanje na delovnem mestu Mura d.d.			1	1				
2.3.1. Formalno izobraževanje	1.358	2.019	2.608	1.376	27			
2.3.2. PUM	114	297	184	200	5			
Ukrep 3: Spodbude za zaposlitev	313	1.945	2.008	1.099	209	1.772	1.311	1
3.1.1.1. Zaposli.me 2011/2012					109			
3.1.1.4. Zaposli.me 2012/2013					56	1.684	3	
3.1.1.5. Spodbujanje zaposlovanja prejemnikov DSP				4	88			
3.1.1.7. Zaposli me PLUS							155	
3.1.1.8. Zaposli.me 5/2014							238	
3.1.1.9. Spodbujanje zaposlovanja za odpravo posledic žleda					19			
3.1.2.1. Prvi izziv 2014							477	

3.1.2.2. Zaposli.me 6/2014						419		1
3.2.1. Spodbujanje novega zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb – prejemnikov DSP	41	2						
3.2.4. Spodbujanje zaposlovanja mladih brezposelnih oseb	194	38						
3.2.5. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb - prejemnikov DSP za leto 2008	51	11						
3.2.5.1. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb - prejemnikov DSP za leto 2009	7							
3.2.5.2. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb - prejemnikov DSP za leto 2010	74	3						
3.2.6. Pomoč pri zaposlovanju dolgotrajno brezposelnih žensk 2	27							
3.2.7. Zaposli.me		1.230	539					
3.2.7.3. Zaposli.me 2			1.358	873				
3.2.7.5. Zaposli.me 2011				223	40			
3.4.1. Spodbujanje zaposlovanja za krajši delovni čas	657	37						
Ukrep 4: Kreiranje novih delovnih mest	1.162	1.135	2.125	591	3.696	1.746	1.466	1.339
4.1.1. Javna dela	1.074	1.042	1.898	486				
4.1.1.1. Javna dela					662	1.499	1.400	1.286
4.1.1.2. Javna dela II.					376			
4.1.1.3. Javna dela Pomoč v primeru elementarnih nesreč						55	53	
4.1.2.2. Asistentka/Asistent bom					5			
4.1.2.6. Priložnost zame 2012/2013					5			
4.1.2.7. Prvi izziv					2.619	236		
4.1.3. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb	67	14						
4.1.4. Subvencioniranje zaposlitev pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistence	21	39	30	12				
4.1.6. Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb 2009/2010	40	158						
4.1.7. Priložnost zame					12	1		
4.1.8. Asistentka/Asistent bom					36	5		
4.2.1.2. Spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti na trgu dela		22	11	11				
4.3.1. Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva		39	1					
4.3.2. Spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti na trgu dela	44	1						
Ukrep 5: Spodbujanje samozaposlovanja	1.384	3.702	6.134	4.813	1.850	2.681	72	
3.1.1. Pomoč pri samozaposlitvi	905	2.253	4.521	3.424	60			
3.1.2. Subvencije za samozaposlitev	479	1.449	453					
3.1.3. Subvencije za samozaposlitev 2010-2013		1.160	1.134					
3.1.4. Subvencije za samozaposlitev 2010-2013			255	38				
5.1.1.1. Preveritev poslovne ideje 2011/2012					10			
5.1.1.3. Preveritev poslovne ideje					507	562		
5.1.1.4. Delavnice za samozaposlitev					496	501		
5.1.1.5. Delavnice za samozaposlitev						629		
5.2.1.1. Subvencije za samozaposlitev 2011/2012				436				
5.2.1.2. Subvencije za samozaposlitev 2012					303	951	45	
5.2.1.3. Samozaposlovanje 2014						38	27	

Vir: ZRSZ 2015.